

2022

Yli 30 vuotta harrastajateatteria Oulun seudulla



Kuva Niina Susan Vahtola

SISÄLTÖ

Näin syntyi Teatteri Neliapila _____	2
Kulttuurimatka Ruotsiin herätti teatteriharrastuksen _____	2
Teatteri Neliapila Liisa Siiran ohjauksessa 1991–2011 _____	4
Niina Susan Vahtola Teatteri Neliapilassa 2011–2020 _____	1
Kesäteatterin esitysympäristö luo miljöön tapahtumille _____	2
Entisiä Neliapilalaisia ja nykyisten neliapilalaisten _____	3
mietteitä teatteriharrastuksesta _____	3
Teatteri Neliapilan entisiä jäseniä 2010 luvulta näihin päiviin _____	1
Teatteriharrastus on ollut keidas elämän varsitiellä _____	6
Monena olen saanut olla _____	7
Jorma Okkonen ohjasi Typen varjossa _____	3
Teatteriryhmä Kolmiapila - Teatteria vanhainkoteihin _____	4
Loppusanat _____	5
Suomen Harrastajateatteriliiton myöntämät tunnustusmerkit sekä muut ansiomerkit ja huomionosoitukset Neliapilan jäsenille _____	6
Tietoa näytelmien taustoista _____	1

Näin syntyi Teatteri Neliapila

Oulun Kaupungin valtuusto käsitteli vuonna 1978 kaupungin kulttuuriavustusten perusteita useassa kokouksessa. Valtuusto päätti, kaupungin kulttuurimäärärahojen jakoperusteisiin nojautuen, että Oulun kaupunki myöntää vuosittain avustuksia eri järjestöille kulttuuritoiminnan edistämiseksi. Päätöksessä mainittiin lisäksi, että avustusta voidaan myöntää myös yhdistyksille, joilla on edustus Oulun Kaupungin valtuustossa. Tällaisia kulttuuriyhdistyksiä oli Vasemmistoliiton, SDP:n, Kokoomuksen ja Liberaalien ryhmissä. Suomen Keskustalla tällaista kulttuuriyhdistystä ei ollut.

Syksyllä 1978 perustettiin Oulun keskustalainen kulttuuriseura, joka mahdollisti Oulun kaupungin kulttuuriavustusten tasapuolisen jaon. Vahvoina keskustalaisen kulttuuritoiminnan kehittäjinä alusta alkaen olivat puheenjohtajana toiminut Simo Manninen, sekä jäsenet Eino Laaksonen, Tellervo Nousiainen, Pekka Heikkilä ja Pekka Kupari.

Kulttuuritoiminnan toimintamuotoja olivat erilaiset seminaarit ja opintomatkat, kotiseutu- ja ympäristöteemat sekä Oulun ja Pohjois-Suomen aseman korostaminen päätöksenteossa.

Kulttuurimatka Ruotsiin herätti teatteriharrastuksen

Hyvin nopeasti kulttuuriseuran jäseniksi liittyi isojoukko kotipaikkakunnillaan Nuorisoseuroissa toimineita aktiivisia nuoria. 1990-luvun alussa kulttuuriseura päätti järjestää Ruotsiin opintomatkan. Oppaaksi saatiin sotalapsena keskiruotsissa sijoitettuna ollut Liikennöitsijä Raija Nevakivi Pudasjärveltä. Nevakiven linja-auto täyttyi innokkaista kulttuurimatkailijoista.

Matka suuntautui Ruotsiin alueelle, missä Raija Nevakivi oli ollut sotalapsena sijoitettuna. Tällä paikkakunnalla järjestetään vuosittain laaja ja monipuolinen kulttuuritapahtuma.

Erilaiset työnäytökset, erilaisten esineiden valmistus, ruokakulttuuri muodostivat tapahtuman ytimen. Kansanperinne-, musiikki- ja tanssitapahtumat sekä teatteriesitykset olivat erityisen monipuolisia.

Matkakohde ja sen tapahtumat olivat antoisia ja herätteitä antavia. Matkan jatkuessa paikkakunnalta toiselle linja-autossa heräsi vilkas

keskustelu aiheesta: ”Mitä jos pistetään Oulussa pystyyn harrastajateatteri?”

Matkan päätyttyä, matkalaiset kokoontuivat Oulussa purkamaan matkan antia, mikä johti siihen, että päätettiin perustaa harrastajateatteri, jonka nimeksi tuli Teatteri Neliapila. Puheenjohtajaksi alkoi Simo Manninen. Matkalla oli ollut mukana myös harrastajateatterissa näytelmiä ja muutoinkin ollut aktiivisesti mukana mm. lausujana esiintynyt Liisa Siira. Hän lupautui ohjaajaksi.

Suomen Itsenäisyyden 75-vuotisjuhlalat olivat edessä, vuonna 1992. Katsottiin, että tämän juhluvuoden kunniaksi otetaan Neliapilan ensimmäiseksi näytelmäksi oululaisen kirjailijan Teuvo Pakkalan kirjoittama näytelmä Tukkijoella. Näyttelijöiksi tuli paljon nuorisoseuroissa kokemusta saaneita innokkaita näyttelijöitä.

Teatteri Neliapila syntyi siis Ruotsin matkalla. Teatteri Neliapilalla ei ollut aluksi omaa LY-tunusta, vaan Neliapila toimi aluksi Kulttuuriseu-

ran alaisuudessa. Nimiasiassa tuli hankaluuksia Neliapilan markkinoinnissa ja varojen hankinnassa. Rahaliikenne oli hoidettava Kulttuuriseuraukautettua.

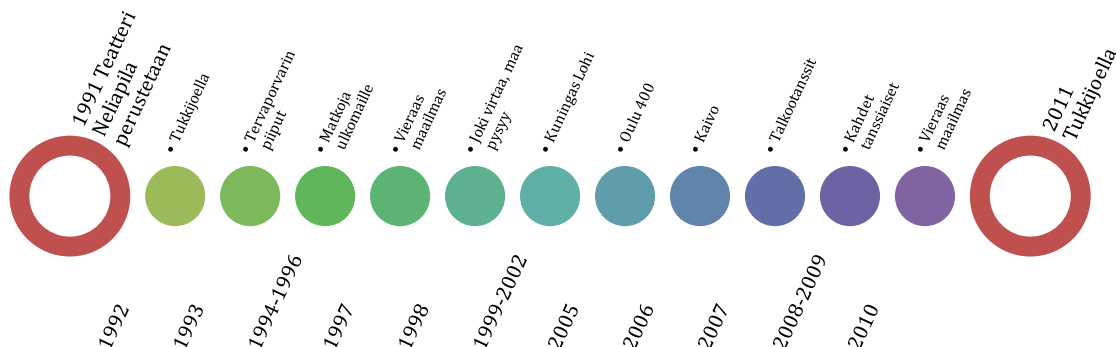
Teatteri Neliapila järjestäytyi v. 2020. Virallisiksi nimeksi tuli Teatteri Neliapila, joka merkittiin myös yhdistysrekisteriin. Seura sai myös oman ly-tunnuksen. Tässä vaiheessa taustana toiminut yhdistys Kulttuuriseura lakkautettiin.

Nykyään Teatteri Neliapila jatkaa järjestäytymisen jälkeen kaikelta osin toimintaansa yksistään Teatteri Neliapilana.

Teatteri Neliapilan toiminta ja näytelmävalinnat ovat perustuneet paikalliseen historiaan, tervakauppaan, tukkilaisromantiikkaan sekä kansanomaisiin huvinäytelmiin. Neliapila on ollut avoin erilaisille mielipiteille. Seuran jäsenten keskuudessa on vahva yhteisöllisyys, keskinäinen kunnioitus ja vahva pyrkimys joukkueena onnistua tehtävissä.

Teatteri Neliapila Liisa Siiran ohjauksessa 1991–2011

Teatteri Neliapilan ensimmäinen ohjaaja oli Liisa Siira, joka oli myös yksi Neliapilan perustajista. Liisa Siiran ohjaajantaito perustui osaamiseen, joka kiteytyy siihen, että hän tunnisti kirjailijan ajatukset roolihenkilöille kirjoitetun tekstin takana ja tämän hän ohjasi näyttelijän tulkintaan. Liisa Siiralla oli ohjaajakokemusta eri nuorisoseuroissa.



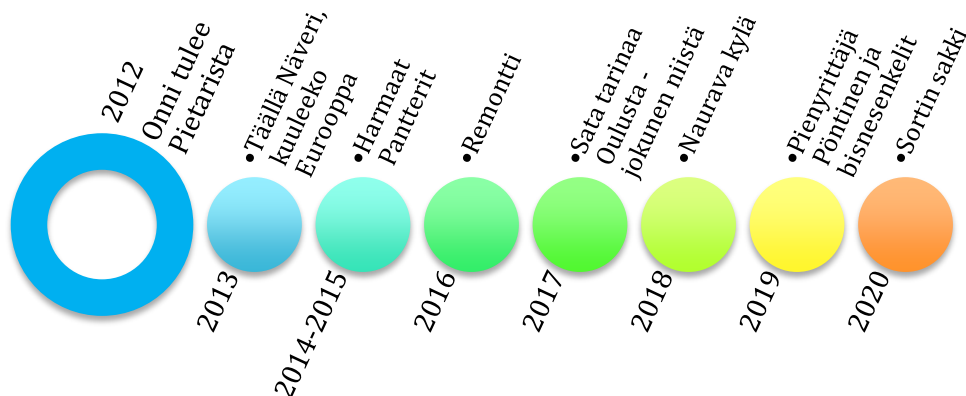
Kuva: Liisa Siiran ohjaukset Teatteri Neliapilalle

1992 Tukkijoella Kirjoittaja: Teuvo Pakkala. Sävellys: Oskar Merikanto Säestäjä: Jussi Haanpää Tanssien ohjaus: Maija-Liisa Kemi	1993 Tervaporvarin Piiput Kirjoittaja: Veli Tuomas Kettunen Sävellys: Vesa Pentti Säestäjä: Jussi Haanpää Tanssien ohjaus: Maija-Liisa Kemi Tuotanto: Teatteri Neliapila	1994–1996 Ulkomaan matkoja Australia: Tukkijoella Ruotsi: Tervaporvarin piiput USA: Venäjä: Tukkijoella Viron Laulujuhlat Unkari: Iltamat	1997 Vieraas maailmas Kirjoitus: Heikki Luoma Säestys: Jussi Haanpää Tanssien ohjaus: Maija-Liisa Kemi	1998 Joki virtaa, maa pysyy Kirjoittaja: Veli Tuomas Kettunen Sävellys: Vesa Pentti Säestäjä: Jussi Haanpää Tanssien ohjaus: Maija-Liisa Kemi Tuotanto: Teatteri Neliapila
1999–2002 Kuningas Lohi Kirjoittaja: Pauli Ylitalo Sävellys: Jussi Rasin kangas Ohjaus: Aila Lavaste Säestäjä: Jussi Haanpää Tanssien ohjaus: Maikki Hauru Tuotanto: Teatteri Neliapila	2006 Kaivo Kirjoittaja: Hannu Patamaa	2007 Talkootanssit Kirjoittaja: Erkki Kivijärvi Sävellys: Ilmari Hannikainen Musiikin ohjaus ja säestys: Andro Lehmus Tanssien ohjaus: Maija-Liisa Kemi	2008 Kahdet tanssiaiset Kirjoittaja: Topias Musiikin sävellys, ohjaus ja säestys: Andro Lehmus	2010 Vieraas maailmas Kirjoittaja: Heikki Luoma 2011 Tukkijoella

Ohjaajana Liisa oli vaativa. Lähtökohta oli, että harjoitukset oli otettava vakavasti. Roolin repliikit oli opeteltava kotiläksynä, harjoituksissa vuoropuhelut sovitettiin ohjaajan opastuksella osaksi näytelmän tapahtumia. Liisa Siiralla oli kyky nähdä lavasteiden merkitys ja sopivuus näytelmään. Tämä koski myös näyttelijän pukeutumista. Liisa Siira poistui keskuudestamme pitkäaikaisen sairauden muramana v. 2021.

Niina Susan Vahtola Teatteri Neliapilassa 2011–2020

Tukkijoki-näytelmän toisella näytöskierroksella vuonna 2011 koreografiksi ja näyttämöliikunnan ohjaajaksi mukaan tullut Niina Susan Vahtola toimi Teatteri Neliapilan ohjaajana vuodet 2012–2020. Tulllessaan teatteriporukkaan mukaan, hän sai nopeasti Siiralta luottamusta muussakin kuin näytelmän tanssipuolessa ja lopulta hän toimi Tukkijoella näytelmässä tavallaan ohjaajan assistenttina. Näyttelijöiksi saatiin uusia näyttelijöitä, joiden tulkintaan Niina Susan Vahtola toi elävyyttä.



Kuva:

Niina Susan Vahtolan ohjaukset Teatteri Neliapilalle

2012 Onni tulee Pietarista Kirjoittaja: Eero ja Ulla Schroderus Musiikki: Markku Kempainen ja Jaana Hovila	2013 Täällä Näveri, kuuleeko Eurooppa Kirjoittaja: Eero ja Ulla Schroderus Musiikki: Markku Kempainen	2014–2015 Harmaat Pantterit Kirjoittaja: Heikki Lund Musiikki: Markku Kempainen	2016 Remontti Kirjoitus: Hannu Patamaa Musiikki: Markku Kempainen	2017 Sata tarinaa Oulusta – jokunen niistä Kirjoittaja: Niina Susan Vahtola ja työryhmä
2018 Naurava kylä Kirjoittaja: Simo Hämläinen Musiikki: Markku Kempainen	2019 Pienyrittäjä Pöntinen ja bisnesenkelit Kirjoittaja: Hannu Patamaa	2020 Sortin sakki Kirjoittaja: Seppöjuhani Ruotsalainen (jäi esittämättä Koronan vuoksi)		

Kun Tukkijoella alkoi olla paketissa, eräänä iltana näytelmän lavasteita purettaessa, Liisa otti Niinaa hartioista kiinni sanoen: ”Sinä ohjaat Teatteri Neliapilan seuraavan näytelmän!” Niina kakisteli ja äkisiteli, ettei koskaan ole ohjannut puhenäytelmiä, vaikka oli teatteria opiskellutkin. Pitkään harkittuaan hän päätti ottaa härkää sarvista. Siitä tulikin pitkä rupeama. Repertuaariin kuului useita huvinäytelmiä. Hän upotti kätensä myös äänitehosteisiin ja musiikkiin. Tanssi tuli myös Vahtolalle luontaisena ilmaisumuotona osaksi näytelmiä.

Niina Susan Sassali (ent. Vahtola, os. Mäkinen)

”Neliapilan joukossa koin saavani harjoitella kaikkia niitä ihmisyyteen liittyviä osa-alueita, jotka ovat minulle tärkeimpiä. Tärkeimpänä niistä vuorovaikutus, vaikka tietysti teatteriesityksen aikaansaaminen vuodesta toiseen olikin se päätavoite. Teatteri Neliapilan toiminnan arvot ajattelen oheisen neliapilan lehdille siten, että jokaisella lehdellä on jokin arvo, jonka koin tärkeäksi ohjenuoraksi teatteriharrastustoiminnassa.



Ohjaajana ja opettajana minulle on tärkeää, että osallistujat kokevat olevansa aidosti toiminnan ytimessä. Taivoittelin ohjaajana tilannetta, jossa jokaisella olisi mahdollisuus vaikuttaa lopputulokseen käytettävissään olevin tavoin - **yhteisöllisesti**. Jos jollakulla on kiinnostusta johonkin tiettyyn tuotantoon liittyvään osa-alueeseen, vaikkapa lavastukseen, niin hän saa tuoda näkemyksensä esiin ja yhteen hiileen puhaltuen toteutetaan kuhunkin näytelmään sopiva kokonaisuus. Näytelmän harjoittelutilanteessa näyttelijät saavat itse rakentaa rooliaan tekemällä ehdotuksia oman roolinsa suhteen. Vaikka ohjaajana oman vastuuni näkökulmasta tein lopulliset päätökset, pidin ihannetilanteena, että jokainen saisi kokea **osallisuutta**. Kaikista parhaiten koen onnistuvani, jos voin tehdä itseni tarpeettomaksi. Mahdollistan, osoitan suuntaa ja ehdotan, mutta näyttelijä itse tekee päätöksiä oman roolinsa suhteen ja näin käyttää siis **luovuuttaan**.

Näytelmän tuottaminen pitkin vuotta viikoittain tapahtuvissa harjoituksissa voi tuntua mukana olevista sekavalta, koska lopullisesta kokonaisuudesta ei voi lopulta tietää vasta kuin lähempänä esityskautta ja tavallaan vasta ensiesityksessä. Sitä tunnetta on vaikea sanoa kuvailla, kun näytelmä tuntuu niin valmiilta kuin on mahdollista. Valmista ei tule koskaan, mutta jossain vaiheessa ohjaajan on lopulta ”pakko” luovuttaa kokonaisuus esiintyvän porukan käsiin. Tuossa tilanteessa tuntuu, että voin ainoastaan luottaa siihen, että yhteistyö kantaa. Ennen esityksiä virittäydyimme aina sanomalla: ”Minä autan sinua, sinä autat minua, yhdessä me onnistumme!” Ohjaaja voi tuossa tilanteessa vain toivoa, että slogan pitää paikkansa ja on tekijöille totta. Ja joka kerta se on minun kokemukseni mukaan ollut totta.

Kesäteatterin esitysympäristö luo miljöön tapahtumille

Ensimmäisinä vuosina Oulussa esityspaikka oli useita vuosia Turkansaaren ulkomuseon Siikasaari, johon rakennettiin katsomot. Siikasaaren Savottamuseo alue oli valmis esityspaikka. Päärakennuksen kahdet sisäänmenoportaat, sekä muut pihalla olevat rakennukset, olivat valmiita lavasteita erityisesti Tukkihoella, Tervaporvarin Piiput, sekä Vieraas maailmas` evakko näytelmälle. Muita esityspaikkoja Oulussa ovat olleet Reinilän Kartano ja Maikkulan Kartano. Hupisaaren vanhassa teatterissa ehti olla joitakin esityksiä ennen sen purkamista. Sisätiloissa Neliapila on esittänyt teatteria Oulun Kaupungin teatterissa, Valveella sekä Pohjankartanossa. Nykyisin Hupisaaren uusi kesäteatteri on ainoa esityspaikka.



Oulun ulkopuolella Neliapila on esiintynyt Koitelissa, Oulunsalon Varjakassa, Kempeleen Museon alueella, sekä Limingassa Abraham Ojanperän kesäteatterissa. Näiden lisäksi Neliapila on esiintynyt Muhoksella, Vaalassa, Ylikiimingissä, Utajärvellä, Pulkilassa ja Nivalassa.



Teatteri Neliapilan toimintaa on aina leimannut se, että jokainen tekee mitä osaa, jotta näytelmä saadaan valmiiksi ja kirjaimellisesti ”pystyyn.” Tässä kiertävän teatterin haasteena ovat olleet lavasteet. Ne on suunniteltu ja rakennettu itse. Kun näytelmä tarjotaan useammassa esityspaikassa, pitää lavasteiden olla sellaiset, että ne pystytään purkamaan ja pystyttämään nopeasti.



Tässä on huomattavaa apua ollut siitä, että teatterin porukalla ovat ”työkalut pysyneet kädessä” ja lavasteita on rakennettu, maalattu, kasattu ja purettu yhdessä. Hupisaarten kesäteatterilla on aina ollut muitakin esiintyjä, joten



lavasteet on pitänyt toteuttaa siten, että niistä ei aiheudu haittaa muille esiintyjille. Käytävissä oleva kasa- ja harjoittelu-aika on ollut niin lyhyt, että käytännössä yhden tai kahden viikon aikana koko näytelmän lavasteet on kasattu valmiiksi. Näissä hetkissä porukan jaksaminen ja venyminen on mitattu moneen kertaan, kun ensin kasataan lavasteet, harjoitellaan näytelmä esityspaikkaan sopivaksi ja vielä vedetään esityspotki päälle.

Entisiä Neliapilalaisia ja nykyisten neliapilalaisten mietteitä teatteriharrastuksesta

Aivan alusta saakka kaikilla teatterin toiminnassa mukana olleilla on ollut mahdollisuus osallistua sekä toiminnan kehittämiseen että näyttelemiseen. Vahva sitoutuminen ja yhteisöllinen ote on määrittänyt toimintaa niin alkutaipaleella kuin nykyäänkin. Maailma on muuttunut matkalla paljon ja erityisesti kesäteatterinäytelmien tuotantopuoli on muuttunut valtavasti teatterin alkutaipaleelta näihin päiviin. Neliapilan perustajat ja muut seniorit - kantavat voimat - olivat ahkeria ja toimeliaita Neliapilan kehittäjiä teatterin alkutaipaleella. Kuitenkin jokaisena aikana on oma haasteensa ja jos perustajajäsenet kantoivat suurta vastuuta siinä, että teatteri ylipäättään perustettiin, kantavat nykyiset neliapilat vastuuta siinä, että teatterinäytelmillä edelleen ilahdutetaan katsojia joka kesä.

Teatteri Neliapilan alkuvaiheessa mukana oli paljon opettajataustaisia henkilöitä: **Simo Manninen, Marjatta Mononen, Liisa ja Elias Ihme, Jyrki Anttila, Marita Suorsa ja Irmeli Kilaavu.** Oli selvää, että näiden henkilöiden osaamiseen Neliapilan liikkeellelähtö ja osaaminen perustui. He olivat onneksemme erittäin monipuolisesti kulttuuriharrastuneita soitto- ja laulutaitoisia näyttelijöitä.

Simo ja Jenni Manninen

Karjasillan Yläasteen rehtori Simo Manninen oli yksi perustajista ja pitkäaikainen puheenjohtaja. Yhdessä vaimonsa Jenni Mannisen kanssa heiltä liikenä aikaa Neliapilalle. Neliapilan hallinnollinen johtaminen oli Jennin ja Simon vastuulla. Simon ja Jennin näkyvät roolit olivat näytelmissä Tukkipöytä, Tervaporvarin Piiput, Kahdet Tanssiaiset ja Vieraas' maailmas. Erittäin paljon työtä vaati vierailujen järjestäminen ulkosuomalaisten tapahtumiin.



Rakel ja Väinö Viitanen

Molemmilla lahjakkailla näyttelijöillä oli nuorisoseuratausta Pulkkilasta. Väinö Viitanen työssään perushoitajan ohella oli askartelutöiden ohjaaja, joka osasi puusepän taidot. Näillä avuilla Väinö oli korvaamaton esim. lavasteiden tekijänä.

Viitasten työelämässä tuli ystäviksi **Greta ja Niilo Peltoniemi**, jotka tulivat Viitasten mukana Teatteri Neliapilaan. Molemmat näyttelivät Tukkijoki- ja Tervaporvarin Piiput näytelmissä.

Jyrki Anttila

Kempeleläinen Jyrki Anttila opiskeli, opettajantyönsä ohella, Oulun Musiikkiopistossa klassista laulua. Hän olikin oiva valinta Tukkijoki -näytelmän Huotarin rooliin, johon on perinteisesti valittu laulutaitoisia esittäjiä. Kukapa ei muistaisi koskettavaa duettoa Tula tuulan tulituli tei, jonka koskettavat sanat ovat Larin Kyöstin ja sävel Oskar Merikannon. Olikin Liisa Siiralta enemmän kuin fiksua valita Anttila Huotarin rooliin ja niin Jyrki Anttila aloitti teatteriin liittyvät lauluesiintymisensä neliapilan riveissä.

*Tula tuulan tuli tuli tei,
emme erkane konsaan ei,
mesimarjani, pulmuni,
pääskyni mun,
paras aarteeni oot sinä mun,
minä sun,
mitä toivoisin minä muuta?*

*Tula tuulan tuli tuli tei,
oma onni se yhtehen vei,
ja tulkohon hallat ja harmit ja
muut,
elo huoleton meillä on,
naurussa suut,
ja kirkkaana päivä ja ilta.*

Larin Kyösti

Jyrki Anttila yhdessä toisen opettajan, Marita Suorsan kanssa, tulkitsi Oskar Merikannon herkkiä rakkauslauluja Tukkijoki-näytelmässä; Anttila Huotarina ja Suorsa Annin roolissa.

Myöhemmin Jyrki siirtyi lauluopintojensa edetessä Suomen Kansallisoopperaan ja hänet tunnetaan tänään erityisesti oopperan ja operetin valovoimaisena osaajana. Me neliapilalaiset mielellämme pidämme Teatteri Neliapilan vaikutusta Jyrkin uran alkusykäyksissä vähintäänkin merkittävänä, jos emme jopa aivan kerta kaikkiaan välttämättöminä.



Mestaripelimanni Jussi Haanpää

Jussi Haanpään osuus Teatteri Neliapilan toiminnassa on ollut vertaansa vailla.

Jussi oli taitava pelimanni. Hän hallitsi ja muisti valtavan määrän musiikkikappaleita, joita hän oli kerännyt kansanpelimanneilta. Jussi säästi harmonikallaan sekä klassiset kappaleet että kansanmusiikin.



Jussi Haanpää sovitti Neliapilan näytelmiin ja kansantansseihin musiikin. Vaativimpia musiikki-sovituksia olivat näytelmiin, Tukkipöytä, Tervaporvarinpiiput, Talkootanssit ja Kahdet tanssiaisit.

Haanpään puoliso Terttu Haanpää oli myös Teatteri Neliapilan perustajajäsen ja monipuolinen näyttelijä Teatteri Neliapilassa.

Erkki Suvannon puhe Jussi Haanpään muistotilaisuudessa Intiön Kappelissa 17.7.2021

Mestaripelemani, kotiseutu- ja nuorisoseuramies, harrastajateatteritoiminnan kehittäjä, Rakennusmestari Jussi Haanpää poistui keskuudestamme Oulun Yliopistosairaalaan 19.6.21. Jussi siunattiin haudan lepoon omaisten ja läheisten ystävien läsnä ollessa Intiön Kappelissa lauantaina 17.7. 21.

Rakennusmestari Jussi Haanpää oli osaava ja taitava ammattimies rakennusalaan. Hän toimi pitkään vastuullisena rakennusmestarina, aluksi Rakennusliike Tönnöngillä, sekä yrityskauppojen jälkeen jatkoi Puolimatka Oy:ssä. Haanpää oli

luotettu työnjohtaja sekä työnantajan, että rakennusmiesten keskuudessa. Erityistä osaamista Jussi osoitti rakennusten saneerauksissa, sekä yhteistoimintaneuvotteluissa työnantajan ja työntekijöiden välillä.

Jussi Haanpää oli juuriltaan Piippolan Leskelästä. Jo nuorena poikana oli tartuttava erilaisiin maatalan töihin, samoin hakeuduttava ansiotöihin. Jussi ymmärsi, että ”leipä ei kasva puussa”. Yrittäjäys, ja itsensä kehittäminen oli nuoruusvuosien korkeakoulua. Kotiseudun, ja sen ihmisten tuntemus kehitti Jussista ihmistuntijan ja pidetyn seuralaisen. Leskelän Nuorisoseura, sen eri harrastukset kasvattivat Jussista kokeneen nuorisoseuralaisen, jota hänen osaamistaan käytettiin Pohjois-Pohjanmaan Nuorisoseurojen Liitossa sekä kotiseututyössä. Jussi Haanpää oli keskeinen voima setänsä, kirjailija Pentti Haanpään kotitalon kunnostuksessa, sekä kirjailijaa koskevan aineiston kokoamisessa. Nuorisoseura- ja kotiseututyötä Jussi harrasti kuolemaansa saakka. Näistä ansioista Jussi Haanpäälle on myönnetty Nuorisoseurajärjestön kultainen ansiomerkki ja Hermanni-arvo.

Aivan oma lukunsa oli Jussin musiikkiharrastus. Keskeisin soittoväline oli haitari. Jussi sovitti lukuisia kappaleita ja johti eri pelimanniyhtyeitä. Jussi Haanpäälle myönnettiin Kaustisten Kansanmusiikkijuhlilla mestaripelemanin arvo. Jussi Haanpää oli vaimonsa Terttu Haanpään (os. Putaala) kanssa myös Teatteri Neliapilan perustaja ja harrastajateatteritoiminnan kehittäjä. Muusikkona, ja Terttu näyttelijänä, olivat Teatteri Neliapilan keskeisiä voimia. Myös harrastajateatteri toiminnasta Jussille on myönnetty kultainen, ja Tertulle hopeinen Harrastajateatteri Liiton ansiomerkki.

Jussi Haanpään muisto on elävä. Muisto elää ystävien ja eri järjestöjen toiminnassa.

Maija-Liisa Kemi

Maija-Liisa Kemi on Kellon Nuorisoseuran kasvatti ja monipuolinen toimija. Maija-Liisa ohjasi Nuorisoseuroissa kansantanssia ja -tansseja. Maija-liisa teki koreografiat laulunäytelmiin Tukkipöytä, Talkootanssit, Tervaporvarinpiiput sekä Kahdet Tanssiaisit. Maija-Liisa Kemi toimi myös Neliapilan näyttelijänä.

Eila ja Erkki Kotasaari

Eila ja Erkki olivat tunnollisia näyttelijöitä. Eila oli ammatiltaan ompelija, joten hän suunnitteli ja valmisti monien näytelmien puvut. Erityisen suuri haaste oli Kahdet Tanssiaisit -näytelmän pukujen valmistus. Näytelmässä piti olla Venäjän armeijan ja Ruotsin armeijan puvut. Eila osasi ja niinpä puvuista tulikin upeat.

Erkki Kotasaari oli hyvä tenori. Venäläisenä upseerina serenadit suomalaisen neidon, Ulla Melinin, **Raija Ikkalan** (nykyinen Tiikkaja-Suvanto) kanssa olivat yleisöön meneviä, näytelmässä Kahdet Tanssiaiset.

Sulo Saarela

Hän oli myös yksi perustajajäsenistä. Sulo hoiti ovimiehen ja järjestysmiehen tehtäviä ja korvaamaton lavasteiden rakentaja ja tavaroiden roudaaja. Sulon varastotilat Saviharjussa olivat pitkään Neliapilan lavasteiden varastona. Sulo eteni teatteriharrastuksessa korkeimpaan mahdollimpaan rooliin; hän esitti yhtenä viimeisimmistä rooleistaan Jumalaa.

Maikki ja Antti Pönkkö

Pönköt olivat Neliapilan perustajajäseniä. Molemmat osallistuivat Australian, Ruotsin ja Amerikan ulkosuomalaisten luokse tehtyihin matkoihin ja näytelmiin. Lisäksi molemmat osallistuivat Karjalan Petroskoissa järjestettyyn suomensukuisten kansojen kulttuuritapahtumaan, missä esitettiin Tukkijoki.

Ulla ja Eero Tervaskanto

Ulla ja Eero olivat monipuolisia näyttelijöitä. Molemmilla oli Nuorisoseuratausta sekä kokemusta näyttelemisestä että kansantanssista Oulunsuun Pirtillä Ulla ja Eero esiintyivät näytelmissä Tukkijoki, Kahdet Tanssiaiset, Tervaporvarin Piiput, Vieraas maailmas, Kaivo.

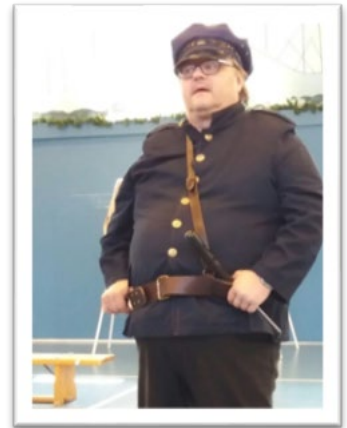


Teatteri Neliapilan entisiä jäseniä 2010 luvulta näihin päiviin

Kirjoittanut Niina Susan Sassali

Markku Kemppainen

Markku Kemppainen on ollut vahva Neliapilan kehittäjä. Markku tuli mukaan Teatteri Neliapilaan 2011 TukkiJoella -näytelmään näyttelijäksi. Markku on pitkän linjan musiikkiharrastaja ja hän tekikin useampaan Niina Susan Vahtolan ohjaamaan näytelmään musiikin. Hän sävelsi, sovitti, soitti monet soittimet ja tarvittaessa lauloi itse. Onni tulee Pietarista -näytelmässä Markku toimi säestäjänä Jaana Hovilan kanssa. Markusta oli myös näyttelijänä moneksi: tukkijätkästä tehtaantjohtajaksi, rokkariroudarista papiksi ja Toripolliisiakin hän on näytellyt Sata Tarinaa Oulusta – jokunen niistä -näytelmässä. Markku tuli Neliapilaan Pudasjärven harrastajateatterista.



Jari Partanen

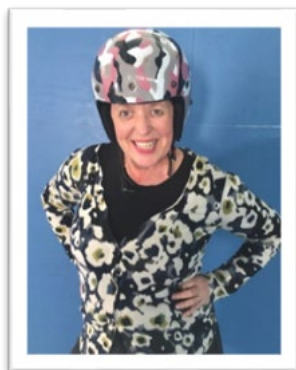


Jari Partanen aloitti Kuningasloheissa, missä hän teki näkyvän roolin soutumiehenä. Niina Susan Vahtolan ohjaamissa näytelmissä, Naurava kylä ja Pienyrittäjä Pöntinen ja bisnesenkelit Jari oli kantava voima. Jari on komedianäyttelijä jos kuka. Erityisen mieliinpainuvat roolit Jari teki näytelmissä Naurava kylä ja Pienyrittäjä Pöntinen. Jarilla on myös erityinen taito tarjota hyviä ehdotuksia ja rakentaa omaa rooliaan hänelle itselle kiinnostavaan suuntaan, jolloin hän voi tehdä roolista kuin roolista syvällisen.



Raimo Raipoaho

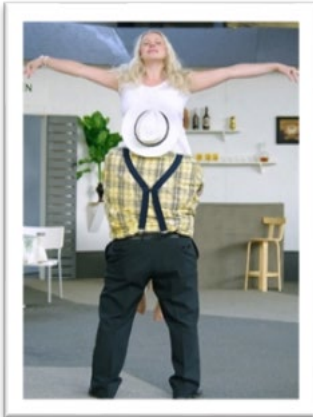
Raimo on näyttelijänä ja kansantanssin harrastajana Oulunsuun Pirtin kasvatti. Raimon vahvoja näyttelijäsuorituksia nähtiin mm. näytelmissä Vieraas' maailmas' sodassa haavoittuneena sotilaana. Raimon tanssitaidot tulivat esiin näytelmässä Kahdet Tanssiaiset. Raimo oli erityisen taitava vuorosanojen artikuloinnissa ja kehon käytössä – hän on ollut erittäin ikimuistettava monissa rooleissa, joita on näytellyt.



Pirjo Ranta

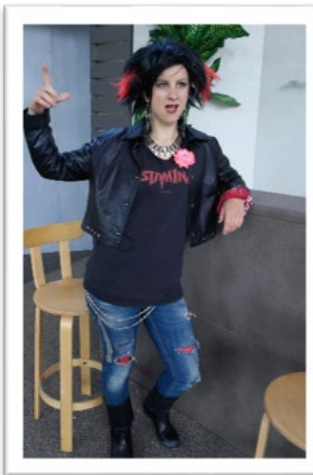
Ilopillerien ilopilleri. Pirjo tuli mukaan ystäviensä Eeva Koskelan ja Raija Ainason hokuttelemana. Hän oli näyttelijänä ja ryhmän jäsenenä ihannalla tavalla räiskyvä, näkyvä ja kuuluva persoona. Pirjon nauru kaikui laavalla takapenkkiin asti ja vauhtimimminä hän täräytti Harley Davidsonilla harjoituksiin. Naurava kylä näytelmässä juoruakka Martta luonnollisesti ajeli Vespalla – Pirjon esittämänä. Pienyrittäjä Pöntinen ja bisnesenkelit-

näytelmän punkkarimainen rokkimimmi jäi Pirjon viimeiseksi, mutta sitäkin ikimuistettavammaksi rooliksi. Ehkäpä teatteriharrastus voisi tulla uudelleenkin kysymykseen lääkärin työstä eläkkeelle jäämisen jälkeen.



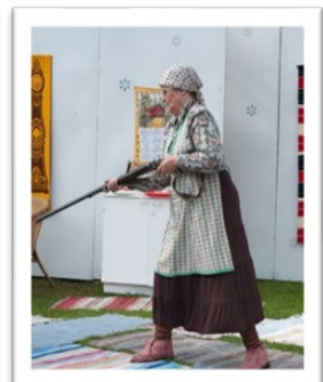
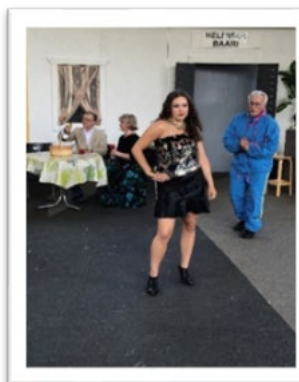
Laura Pursiainen

Harmaat Pantterit -näytelmän Kikka ja pienyrittäjä Pöntisen unen ihana naishaavekuva ovat olleen Lauran teatteripolulta mieleenpainuvimpia rooleja. Lauran hersyvä nauru, ronski huumori ja silti rauhallinen olemus ovat jääneet mieliin.



Minna Hellsten

Tänä päivänä enemmän Teatteri Neliapilan taustajoukossa häääävä Minna on saanut lavalla, nuorille naisnäyttelijöille tyypilliseen tapaan, esittää nuoria naisia. Tämä varmaankin on melko luonnollista, jos ryhmän ikäjakaumassa painottuu reilusti keski-ään ylittäneiden joukko. Minna muistetaan erityisesti Pienyrittäjä Pöntinen ja bisnesenkelit näytelmän Pöntisen deittikumppanin roolista, jonka punkkarimaisen olemuksen Minna kehitti niin superosuvaksi, että vaikka roolihahmo oli näyttämöllä vain muutaman minuutin, se oli yksi näytelmän parhaimpia hahmoja.



Röön Rannasta Neliapilan lehdille

Kirjoittanut Paavo Pyrrö

Teatteri Neliapilaan tutustuin vuosien varrella käymällä kesäteatterin esityksiä katsomassa. Alkusysäys harrastajateatteritoimintaan alkoi nuorisoseuratoiminnasta, jossa olin mukana nuorukaisiästä lähtien. Rantsilan Nuorisoseurassa harjoitettiin nuorisoseurojen toimenkuvaan kuuluvia tapahtumia näytelmäteatteria, lausuntaa, tanhuja, kansantanssia ja tanssien järjestämistä.



Neliapilaan liityin vuonna 2013, johon tulevan kesän seniorimiehen rooliin tarvittiin valmiiksi vanhentunut mieshenkilö, jolla oli jo aikaisempaa kokemusta ”lauteilla” olost. Neliapilan perustajajäsen ja ohjaaja Liisa Siira oli muistanut minut. Minun siirtyminen Tyrnävän Suutarinkylässä toimivasta Röön Rannan Teatterista sattui sopivaan saumaan, koska vähensimme juuri sinä vuotena toimintaa, jota olimme tehneet 10 vuotta. Olin ollut yhtenä vuotena Neliapilan Talkootanssit näytelmässä äänimiehenä Röön Rannan äänilaitteilla, jolloin samat äänentoistolaitteet palvelivat kahta teatteria, kun järjestimme esitysajat limittäin. Yhteistoimintaa oli Neliapilan ja Röön Rannan välillä. Vierailimme toistemme esityksiä katsomassa veloituksetta.

Liisa Siiran teatteri Neliapilassa teatteritoimintaan liittyvä osaaminen oli muodostunut oululaisessa harrastajateatterissa käsitteeksi, jota arvostettiin nimenomaan hänen osaamisensa saada niin nuoret kuin varttuneemmatkin innostumaan ja Liisan ammattimainen ote ohjaamiseen sai varauksettomman arvostuksen.

Niina Susan Sassalia (ent. Vahtola) oli pyydetty Teatteri Neliapilan ohjaajaksi Liisa Siiran toimesta muutama vuosi aiemmin, kuin tulin mukaan vuonna 2013. Valoisuuden luonteen, auttavan, mukaansa tempaavan taidon omaavana Niina sai uudetkin toimintaan mukaan tulevat sulautumaan ryhmään sutjakkaasti, tuosta vaan. Niinan ote näytelmien ohjaamiseen oli tavallaan jatkumoa edeltäjän teatteri kokonaisuuden toimintaan.



Tätä kirjoittaessani harjoitteleimme kesän v. 2022 näytelmää ”Tyypitehtaan Varjossa” Jorma Okkosen tukevassa ohjauksessa, jossa korostuu toistoja, toistoja, toistoja sekä henkilöohjaus. Nyt harjoituksien puolivälissä voin todeta, että ”hyvältä näyttää”. Pääsemme kahden koronakaranteenivuoden jälkeen uuteen upeaan Hupisaarten teatteriin esittämään Ouluun liittyvää näytelmää, jonka käsikirjoitus on Teatteri Neliapilan näyttelijän Eeva Koskelan tekemä avustajinaan Neliapilan työryhmä. Me Neliapilalaiset tunnemme mielihyvää, kun yhdistys on hyväksytty viimeinkin Hupisaarten Teatterin käyttäjäksi **tasapuolisesti** monen muun yhdistyksen kanssa, jotka tekevät harrastaja pohjalta teatteria kansalaisten iloksi.

Teatteri Neliapilan esittämät näytelmät pääsääntöisesti ovat olleet entisaikojen elämän menoon ja elämiseen maaseudulla. Toimenkuvaan on koko ajan vuosien varrella kuulunut tavallaan kiertävä teatteritoiminta. Eri esiintymispaikat mm. Reinilän Kartanon alue Kajaaninkadun varrella, Maikkulan Kartanon jokiranta sekä sisätilat, Turkansaaren Siikasaari, Koitelin näyttämö, Kempeleen Museon pihapiiri. Vuonna 2008 Neliapila esitti tilausnäytelmänä ”Talkootanssit” näytelmän Toppilan Möljän suurnäyttämöllä. Vanhat näytelmät, erityisesti Tukki-joki, Talkootanssit ja Tervaporvarin Piiput kuvasivat hyvin maaseudun elämäntapaa. Kovaa työtä, mutta myös työn iloa, nuorten ilakointia, iloja suruja. Näytelmän sanomana myös muu kuin maatalousväestö, sai käsityksen maaseudun elämän piiristä.

Vuonna 2017 Teatteri Neliapila haki ja Suomen Harrastajateatteri liitto myönsi Teatteri Neliapilan kuudelle näyttelijöille kultaiset tunnustusmerkit (naamiopari) ja kultaisen ansiomerkin Neliapilan perustajajäsenelle Erkki Suvannolle. Minun merkkini hakijana oli myös Röön Rannan Teatteri ry.



Näiden merkkien hankinta aikana sattui harmillinen varkaustapaus. Merkkien luovutuksien yhteydessä huomioimme niiden kiinnityspiikkien olevan liian lyhyet, joten ne eivät kiinnittyneet kunnolla varsinkaan vahvemman vaatteen läpi. Sovimme liiton kanssa, palautamme merkit ja kultaseppä vaihtaa niihin tukevamman kiinnityksen. Merkkien paluuposti ei koskaan mennyt perille Harrastajateatteri liittoon. Onneksi lähetykseen otettiin Oulussa vakuutus. 16 euron vakuutusmaksulla turvattiin 1 200 euron uusien kultaisten merkkien saanti takaisin kunnollisin kiinnityksin onnellisille merkkien saajille. Harmillinen varkaustapaus päättyi siten onnellisesti.



Tuo naamiopari on puhutellut minua jo siitä asti, kun vuosikymmeniä sitten näin sen jonkun henkilön takin liepeessä. Teatteriin viittaavien naamiosymbolien historia vie länsimaisen teatterin juurille, antiikin Kreikkaan. Kuinka osuvasti naamion suunnittelija on oivaltanut suun muodon silhuetin symboloivan juuri teatterin sanomaa. Naamioita on kutsuttu tragediaksi ja komediaksi. Kuvaavaa sanastoa voidaan lisätä: pelko, järkytys, kiusaus ja huvi, nauru, ilveily.

Kannustan teatteri yhdistyksien hallituksien huomioimaan vuosien ajoilla pyyteettömästi teatterityön tekijöitä muistamalla palkita uurastajaa näyttämöllä, valoissa, hallituksessa, lavasteissa tai vaikkapa tekee tärkeää avustavaa työtä mitä tämä toiminta vaatii. Kunniamerkki tai -kirja on tunnustus, joka lämmittää mieltä pitkään. Nämä muistamiset on hyvä tehdä 3-5 vuoden toiminta-ajoin. Merkit ja kunniakirjat myöntää Suomen Harrastajateatteri liitto yhdistyksien hakemuksien perusteella. Mm. kultaisen tunnusmerkin naamioparin silhuetti/symboli suun muoto alaspäin: draama pelko, kauhu. Suun muoto ylöspäin: nauru, ilveily, ilo kuvaa osuvasti teatterien sanomaa.

Kommelluksia, huikeeta hupailua ja roolien lokahtelua

Kirjoittanut Raija Ainasoja

Harmaat Pantterit oli eka kokemus, ja olihan se huikeeta huomata olevansa Hupisaaren lavalla näyttelemässä. Siinä kohdaksi, kun lokahti rooli paikoilleen, ja vuorosanat oli hallussa, sai nauttia esiintymisestä muiden kanssa. Miten kivaa, kun saa yleisön nauramaan, ja olemaan mukana. Voitti jännityksensä ja pelkonsa, ja nautti myös muiden hyvästä suorituksesta.

Kommelluksia sattui esim. kun olimme Valveella. Oravan piti haukata pullasta palanen, ja pala jäi suuhun ja kurkkuun pyörimään, ja piti vain jatkaa eteenpäin. Lopulta sain kuin sainkin pullapalasan nielaistua, ajattelin, että onhan tuo vastaanäyttelijä lääkäri, jos pitää Heimplichin otetta kesken näytelmän alkaa käyttämään. Tuntui, että vähältä piti.



Toisen kerran, kun vastaanäyttelijän olisi pitänyt jo aikaa sitten tulla lavalle, eikä häntä näkynyt, niin piti nopeasti improvisoida ja huudella, että missähän se Kikka (roolinimi) viipyy. Kiireissään hän sitten tuli paikalle, ja oltiin tilanteessa, jossa jonkun olisi pitänyt sanoa jotain. Yritin kysyä Kikalta: ”Mitä sinä siinä sitten haakuroit?”. Kikka vastasi, yhtä hölmistyneenä kuin minäkin, että en kyllä tiedä. Pienen luovan tyhjyyshetken jälkeen muistin käden liikkeen. Tein sitten siinä kohtaa oikealla kädellä heilautuksen, ja siitä näytelmä taas nytkähti eteenpäin. Huh-huh. Mies ja tytär olivat katsomassa, mutta eivät huomanneet mitään hämminkiä olleen.

Toisessa kohtauksessa olisi vanhusten pitänyt olla jo ruokapöydässä, vaan ei ollut muita kuin Kurre lavalla. Siinäpä sitten äkäisenä huutelin takahuoneisiin, että olisi soppaa tarjolla, vaan eipä taas näytä ruoka maistuvan, räiskien kattiloita jonkun aikaa. Kiireellä pyörätuolilla ja muutoin känkkästen tulivat, ja saatiin nopeasti näytelmä eteenpäin. Ei suurempaa hämminkiä sitten enää. Tässä harrastuksessa onkin oppinut paljon uusia asioita, kuinka heittäytyä erilaisiin tilanteisiin ja rooleihin ja kuinka toimia ryhmässä.



Monien roolien Raija

Kirjoittaneet Erkki Suvanto ja Niina Susan Sassali

Raija Tiikkaja-Suvannolla on ollut monia vahvoja rooleja pitkän neliapilauransa aikana: Talkootanssit -näytelmässä ottotyttö Marjatan rooli, evakkonäytelmässä Vieraas' maailmas, Raija esitti soteleski Sirkan roolin, Hilja Auroora Mäkärisenä, vanhainkodin asukkaana hän oli Harmaat Pantterit -näytelmässä.

Raija on taiteellisesti monilahjakas, osaava ja heittäytyvä Esiintyjä, isolla E:llä. Monta monituista kertaa

Raija ja Jussi Haanpää viihdyttivät illanvietoissa duona, kun Jussi soitti harmonikkaa ja Raija lauloi ”mukaranskaa” esittäen ihastuttavaa ranskalaista laulajatarta. Raija onkin aivan upea laulaja ja kotiymyröissäkin harrastaa monenlaista musiikkia omaksi ja puolisonsa Erkin iloksi; soittaa pianoa, kuuntelee jazzia, laulaa ja soittelee ukulelea. Ohjaajan näkökulmasta Raija on ollut kiitollinen ohjattava, hän tekee täysillä sen mitä hänelle antaa tehtäväksi, vaikka saattaakin hiukan ujostella. Näin kävi Pienyrittäjä Pöntinen ja bisnesenkelit -näytelmässä (kuva ylhäällä vasemmalla), missä Pöntisen toilailuihin ja naisseikkailuihin lopullisesti kyllästynyt vaimo kokee emancipaation ja Raijasta sukeutui tässä roolissa oikea miesten nielijä.



tan osan. Tähän rooliin sisältyi kaikki tunne-elämän alueet. Tässä laulutaitoni ansiosta sain mielestäni hyvän tulkinnan. Haasteellisia kappaleita olivat Ilmari Hannikaisen säveltämät kauniit laulut. Vastanäyttelijänä näytteli Timo Puhakka talon poikana, (Pentti). Isomäen emäntä, Pentin äiti, ei hyväksynyt nuorten rakkautta. Toinen vahva tunteisiin vaikuttava rooli oli näytelmän ”Vieraas' maailmas” soteleski Sirkan rooli. Repliikit oli esitettävä karjalan murteella.”

Raija Tiikkaja-Suvannolle Suomen Harrastajateatteriliitto on myöntänyt kultaisen tunnustusmerkin.

Teatteriharrastus on ollut keidas elämän varsitiellä

Kirjoittanut Erkki Suvanto ja Niina Susan Sassali

Erkki: ”Neliapilassa yli 30 vuotta, perustajajäsen Neliapila on kasvattanut minussa yhteisöllisyyttä. Ilmaisutaito on kehittynyt, josta on ollut hyötyä julkisissa tehtävissä. Onnistuneen roolisuorituksen jälkeen voi tuntea suoritustyytyväisyyttä. Monet puhuttelevat Erkkiä vieläkin Tukkijoen Tolarina tai evakkonäytelmän Vieraas’ maailmas’ karjalaisisäntä Antti Martikaisena. Onnistunut näytelmän roolisuoritus, joka ohjaajan avulla on saatu eläväksi, lisää kiintymystä harrastajateatterityöhön. Lahjakkaat vastaanäyttelijät ja koko Neliapilan harrastaja-

joukko on vuosikymmeniksi sitonut minut piiriinsä. Harjoitukset ovat tikkaita lopullisen näytelmän esitykseen. Teatteriharrastus on tuonut mielenkiintoa ja iloa elämään. Teatteriharrastus on ollut keidas elämän varsitiellä. Nykyisen puolisoni Raijan kanssa löysimme toisemme Neliapilassa.”



Niina: Muistan elävästi ensimmäisen tapaamisen neliapilalaisten kanssa vuonna 2010. Menin tapaamaan joukkoa aikeenani tehdä koreografia ja ohjata näyttämöliikuntaa näytelmään Tukkijoella. Harjoitukset olivat entisellä Steiner -koululla Tuirassa hirmu pie-

nessä luokkahuoneessa, jossa oli tosi kuuma, koska se oli tupaten täynnä neliapilalaisia. Kohtelias, hymyileväinen vanhempi herrasmies esitteli itsensä Erkki Suvannoksi ja sanoi: ”Osaatkos sinä polokkaa?”. Olin hämmentynyt kysymyksestä, mutta vastasin: ”Taidanpa osata”; olinhan sekä harrastanut kansantanssia että opettanut sitä työkseni ammattikorkeakouluopiskelijoillekin jo yli kymmenen vuotta. ”Jussi, soitappa polokka!” Erkki sanoi ja Jussi alkoi vedellä harmonikalla ki-

pakkaa polkkaa. Me tanssimme ja neliapilalaiset taputtivat. Luulen, että tällä

tanssilla Erkki auttoi minua lunastamaan paikan jo pitkään yhdessä touhunneiden neliapilalaisten silmissä. Erkki on aina ollut minulle kaikessa tukena ja kun toimin ohjaajana Teatteri Neliapilassa soitin häntä puheluilla vuoroin Erkille ja Reijolle. Aina sain viisaita neuvoja ja apua päätöksenteossa. Olenkin adoptoinut Erkin ja Raijan ”varavanhemmikseni” täällä Oulussa.”



Monena olen saanut olla

Kirjoittanut Arja Kolu-Korhonen

Teatterikärpänen puraisi jo lapsena ja Tampereen teattereissa sain nähdä useat lasten näytelmät ja myöhemmin upeat operetit ja musikaalit. Lisäksi vaarini mukana sain olla avustajana (pojan rooli) v. 1962 Liitupiirissä ja Täällä Pohjan tähden alla 5-vuotiaana, joissa näyttelivät mm. Sylvi Salonen, Eero Roine, Elna Helman, Olavi Ahonen ym. Sinisalo Veikko näytti minulle TTT:n tarvikevarastossa kiehtovia esineitä ja puvustamoja ym. muita tiloja odotusajoillani Liitupiirin harjoituksissa.

Sukulaiseni toimi tanssijana Tampereen teattereissa, ihastelin hänen tutuaan ja muita balleriina-asusteita, niinpä minäkin aloitin TT:n balettikoulussa 4-vuotiaana. ensin satubaletissa ja sittemmin jazzbaletissa ym. Eri tanssilajit ovat harrastuksenani seuranneet myöhemminkin vuosia. Nokian työväen näyttämön toiminnassa vierailin myös parikymppisenä. Jo koulussa näyttelin, lauloin ja tanssin monissa juhlissa. Pidimme keskikoulussa myös luokkakaverini kanssa alaluokkalaisille näytelmäkerhoakin sekä tanssilaulesityksiä.



Tutustuin ja tulin ensi kerran Neliapilaan vuonna 1999, jolloin harjoiteltiin Pauli Ylitalon kirjoittaman Kuningaslohi - laulunäytelmän kantaesitystä, jossa olin tanssijana tanssiryhmässä mustalaisen, tukkitytön, myös lohien roolissa ym. Laulunäytelmä oli Oulun, Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kuntien Leader-rahoituksella toteutettu yhteistyösuorproduktio, jota esitimme v. 2000 Oulun seudun kunnissa, myös Raahessa, yli 20 kertaa. Näytelmän ohjaajana toimi Liisa Siira, koreografina tanssitaiteilija Maikki Hauru ja dramaturgina Kajaanin teatterin johtaja Aila Lavaste. Musiikin oli tehnyt säveltäjä Jussi Rasinkangas.

Oulun Kaupungin 400 v juhlissa (vuonna 2005) me Neliapilalaiset esitimme otteita laulunäytelmästä Kahdet Tanssiaiset, Tukki-joki ja Tervaporvarin Piiput. Vuodesta 2006 alkaen näyttelin Teatteri Neliapilassa sekä Muhoksella Jokiteatterissa (myöh. Oulujoki-Teatteri) Neliapilan näytelmänä oli Kaivo-näytelmä ja Muhoksella Jokiteatterissa Lottopotti. Monena olen saanut olla kummankin teatterin erilaisissa näytelmissä. Olen saanut laulaa, tanssia ja haastaa itseäni erityyppisissä rooleissa usean vuoden ajan. Suomen Harrastajateatteriliitto myönsi minulle Kultaisen ansiomerkin, naamioparin, vuonna 2018.

Olen saanut ystäviä ja sisältöä elämään

Kirjoittanut Virve Vikamaa

Olen tullut Teatteri Neliapilaan harrastamaan v. 2017. Olen saanut sieltä paljon uusia ystäviä ja runsaasti sisältöä eläkeläisen elämään.



Olemme esiintyneet Oulun seudulla esim. Turkansaaressa, Maikkulassa, Kempeleessä ja Limingassa. Etäisin esiintymisemme on ollut Keminmaassa. Vuonna 2019 valmistunut Oulun Hupisaarten puistoympäristössä sijaitseva, katettu kesäteatteri on nykyisin pääasiallinen ja mieluisa esiintymispaikkamme.

On hienoa nähdä, kuinka näytelmä rakentuu lukuharjoituksista valmiiksi esitykseksi. Aloitamme viikoittaisen harjoittelumme tammikuussa ja heinäkuussa näytelmämme on valmis esitettäväksi. Harjoituspaikkamme oli aikaisemmin Tahkokankaalla, mutta vuoden 2022 alusta pääsimme harjoittelemaan Hiukkavaaran uudelle monitoimitalolle.

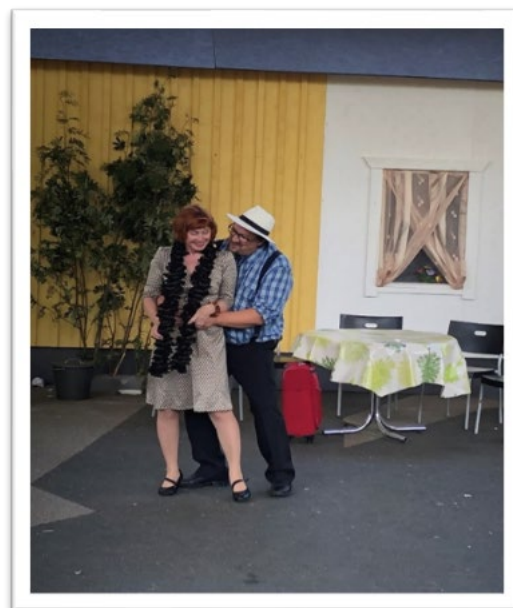
**"Mielestäni rooliin
uppoutuminen on suoraa
jatkoa lapsuuden leikeille.
Se on mielikuvituksen
juoksua, saumatonta
yhteistyötä ja väkevää
läsnäoloa."
Virve Vikamaa**

Sellaista vanhanajan 'rillumarei meininkiä'

Kirjoittanut Merja Ojala

Ensimmäinen roolini oli **Talkootanssit** näytelmässä, piikatyttöinä. Sellaista vanhanajan 'rillumarei meininkiä'. Täytyy sanoa, että laulut ja tanssit elävöittävät vaikkakaan itse aihe ja juoni eivät olleet kovinkaan yllätyksellisiä. Tuossa meillä oli tansseissa oma ohjaaja Maija-Liisa Kemi, joka oli mainio kansantanssien tuntija. Esityspaikkoja oli muistini mukaan 3 ja kyllähän siinä omaankin rooliin tarvittiin rekvisiittaa kuljetella.

Seuraavassa näytelmässä **Kahdet Tanssiaiset** oli sitten tyttären rooli. Meitä oli useampi tytär tyrkylä tietty, jotta naimisiin päästäisiin. Puvustukset ja kampaukset olivat tyttärien



valtti "tyrkylä" tanssiaisissa. Ensin tanssittiin venäläisten ja sitten suomalaisten kanssa.

Vieraas maalimas -näytelmässä minua puhuteli kanssänäyttelijä Liisa Ihmeen mainio rooli-suoritus karjalaisemäntänä. Kummasti puhuttelee tänäkin päivänä, kun pakolaisia tulee Suomeen venäläisiä pakoon. Ja olihan tässä näytelmässä meillä hevonenkin mukana, *Vir-kun* rooli oli kiitettävä suoritus. Puvustus tässä näytelmässä vaati vähän mielikuvitusta, kun ei ainakaan itsellä ollut mitään käsitystä tai muis-tikuvaa tuon ajan tavoista/puvustuksesta. Taisinpa tässäkin näytelmässä olla tässä tyttärenä.

Tukkijoella oli hieno esitys ja ennen kaikkea tanssin ja laulujen ansiosta, Näistä se on jäänyt parhaiten mieleen. Tanssin opettajana oli myöhemmin ohjaajaksi siirtynyt Niina Susan Vah-tola (myöh. Sassali). Tukkijoella -näytelmän esitykset sopivat museo- ja ranta/ulkotiloihin mainiosti.

Onni tulee Pietarista

Tätäkin esitettiin useammassa paikassa ja yleisö tuntui viihtyvän. Minulla oli Venäjältä tulleen naisen rooli. Onnihan (jota Erkki Suvanto näytteli) se toi mukanaan... Näytelmässä kylän akat ei oikein muualta tulleesta tykänneet.

Täällä Näveri kuuleeko Eurooppa

Tämä oli Niinan toinen ohjaus. Oli hauska yleisölle sekä näyttelijöille.

Remontti

Hauska näytelmä kaiken kaikkiaan, missä Kari Sirniö sopi roiston rooliinsa kuin rasvattu sork-karautoineen. Taisipa viedä leskenkin mennessään. Hyvä näytelmävalinta Niinalta, yleisökin sai koko rahan edestä.



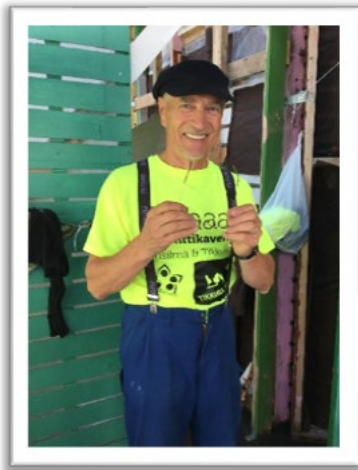
Taloudenhoitajan näkökulmasta

Jossakin vaiheessa, toimijoiden vahvasta painostuksesta, päädyin taloudenhoitajaksi Neliapilaan. Pienimuotoisena tämä harrastajateatteri kyllä toimii omalla taloudenhoitajalla mutta kun mennään isompiin tuotantoihin ja toimitaan isolla budjetilla, suosittelen ihan ammattilaisen palkkaamista tehtävään. Silloin käytössä olevat sopivat sovellukset ja ohjelmat takaavat kirjaukset järjestelmään, josta tarvittaessa saadaan raportit. Sanoisin että tämä olisi Neliapilan pitänyt tehdä jo vuosia sitten.

Huomaamattani astuin harrastajateatterin syvään päätyyn

Kirjoittanut Reijo Rissanen

Kokemukseni teatterista ennen vuotta 2009 rajoittui satunnaisiin Oulun kaupunginteatterin esityksiin ja nimenomaan katsomon puolella. Vaimo Merja oli kuitenkin jo aikaisemmin osallistunut paikallisen harrastajateatterin, Oulun Keskustalainen kulttuuriseura ry:n (myöhemmin Teatteri Neliapila), toimintaan.



Eräänä päivänä sain kuitenkin puhelun Liisa Siiralta, ohjaajalta, kysymyksellä haluaisinko osallistua tulevan näytelmän tekemiseen. Eräs näyttelijä oli joutunut jättämään harjoitukset kesken ja siten miesnäyttelijä puuttui esityksestä. Kyse oli esityksestä "Kahdet tanssiaiset". Yhteisen harrastuksen nimissä, enempiä pohtimatta, päätin katsoa oman jokerikorttini, ja suostuin sillä lupauksella, että puheroolista ei ollut kysymys.

Huomaamattani astuin samalla harrastajateatterin syvään päätyyn, sillä pian huomasin saaneeni uusia puherooleja ja Oulun Kulttuuriapil ry:n hallituksen jäsenyyden. Hallituksen puheenjohtajana Simo Manninen tunsu Oulun kulttuurielämän kuin omat taskunsa, ja sihteeritaloudenhoitaja Jenni Manninen loi hallitukselle hyvän toimintam

mahdollisuuden ja kotoiset kokoustilat.

Ei aikaakaan, kun kyseiset henkilöt, ikään vedoten, pyysivät vapautusta tehtävistään jolloin astuin lupausmiinaan ja sain sihteerin tehtävät. Kuin vanhan kaavan mukaan vaimo Merja lupautui taloudenhoitajaksi. Mikä oli pysyvää, niin Oulun Kulttuuriapil ry:n perustajajäsen Erkki Suvanto, joka jatkoi uudistuvassa hallituksessa.

Alkuaikani toiminnassa oli haasteellista monella tavalla. Oli tapahtumassa sukupolvenvaihdos niin ohjaajan, kuin näyttelijöidenkin osalta. Näytelmävalinnoissa tapahtui uudistumista ehkä enemmän viihteellisempään suuntaan. Kuitenkin uuden ohjaajan astuminen Liisa Siiran suuriin saappaisiin herätti pohdintoja. Teatteri Nelipilan onneksi valinta kohdistui varsinaisena päätyönään tanssin lehtorina Oulun ammattikorkeakoulussa työskentelevään Niina Susan Vahtolaan (myöhemmin Sassel). Vastuuntunto ja taiteellisuus ovat ensimmäisiä adjektiiveja kyseistä henkilöä luonnehtiessani, joten näyttelijöiden pyrkinessä samaan he antoivat paras-taan harrastajateatterilaisina.



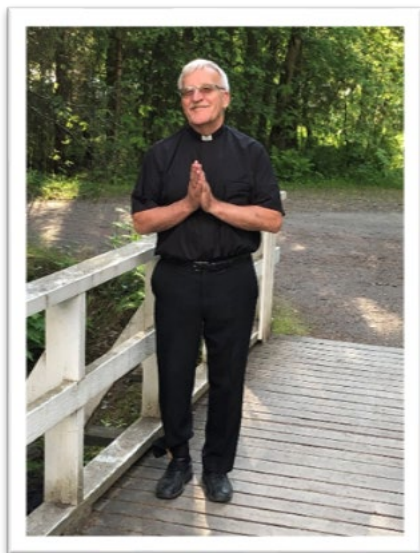
Pohtiessani omaa taivalta Teatteri Nelipilan näyttelijänä ja hallituksen jäsenenä voisin sanoa, että kuuluin mielenkiintoiseen, paljon antaneeseen, ja tiiviiseen teatteriyhteisöön, jossa opin itsestäni yhtä paljon kuin kanssänäyttelijöistä. Korona katkaisi näytelmätoimintamme ja vain tulevaisuus näyttää jatkomahdollisuudet omalla kohdalla.

Pandemia vedenjakajana - korona rokotti teatteria

Kirjoittanut Eero Loukkola

"Korona" vaikeutti toimintaamme ikävällä tavoin. Aloitimme suurella innolla valmistelevaan kesälle 2020 näytelmää Sortin sakki, jota oli ohjaamassa Niina Susan Sassali. Ehdimme harjoitella 3kk. Jouduimme epidemian takia lopettamaan harjoitukset, mikä johti myös siihen, että kesä 2020 oli osaltamme ohi. Pettymys oli suuri.

Olimme saaneet joukkoomme uusia näyttelijöitä. Kuitenkin pidimme yhteyttä kesän aikana ja kun oli mahdollista, kokoonnuimme Kuusisaarella tapaamiseen. Vuosi 2021 alkoi ihan mukavasti ja toi toivoa, että saisimme harjoitella ja esittää kesällä Ehtoolehdon sankareita uuden ohjaajan Katri Aaltion kanssa. Kuitenkin harjoituspaikka suljettiin ja sitä myöten tehtiin päätös, että kesällä 2020 emme voi esiintyä. Ikäväksemme osa pettyi, josta johtuen joukkomme harveni. Kuitenkin uusi vuosi toi uutta toivoa, joten vuosi 2022 on meille uusi mahdollisuus ja saamme toteutettua näytelmän omin voimin kiitos Eeva Koskelan ja työryhmän. On ilo nähdä miten kaiken tämän jälkeen, kaikki tuntuu tosi hyvältä. Uusi aika vaikuttaa antaneen meille kaikille uutta uskoa tulevaisuuteen. Parhaillaan harjoitellaan siis uutta näytelmää kesälle 2022. Näytelmän nimi on "Typpitehtaan varjossa". Käsikirjoituksen on kirjoittanut Eeva Koskela, kokenut näyttelijä Neliapilasta.



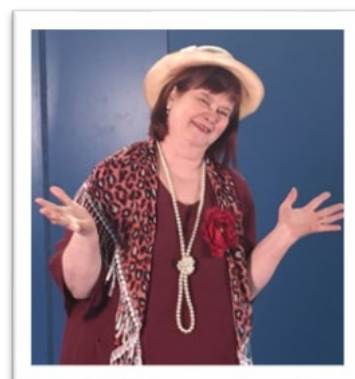
Näytelmä kuvaa Oulussa vuonna 1963 tapahtunutta tuhoisaa Typpitehtaan räjähdystä, sen vaikutusta ympäristöön ja asukkaisiin. Samanaikaisesti paheneva taloudellinen lama alkoi näkyä maasta muuttona Ruotsiin. Suomalaisten maahanmuuttajien so-

peutuminen Ruotsissa on keskeinen näytelmän juoni. Näytelmä esitetään Hupisaaren kesäteatterissa heinä-elokuun vaihteessa vuonna 2022.

Ajatuksia teatteri Neliapilan toiminnan kehittämisestä

Kirjoittanut Eeva Koskela

Mielestäni Teatteri Neliapilan pitää olla mukana joka kesä varten otettavana esiintyjänä Hupisaaren kesäteatterissa. Olemme yksi Oulun kaupungin tärkeä kulttuurin tuottaja. Tämä edellyttää kaupungilta tasapuolista kohtelua muiden kulttuurin tuottajien joukossa. Tulevien näytelmien tulee mielestäni olla hauskoja ja ajankohtaisia tarinoita huumorilla höystettynä. Oma harjoitus- ja varastotila tai mahdollinen esiintymistila talvellaikin helpottaisi myös toimintaamme.



KolmiApilan toiminta

Pienryhmä KolmiApila vie jatkossakin esityksiä heidän luokseen, jotka eivät muuten pääsisi teatteriin. On tärkeää jatkaa hyvin alkanutta toimintaa. Samalla tulee kirjoittaa uusia lyhyitä esityksiä. Esimerkiksi joulunäytelmällä olisi kysyntää varmasti myös pikkujouluissa sekä työ- että eläkeikäisten joukossa. Toivon, että teatteri Neliapila tukee jatkossakin toimintaamme.



Kulttuurikaupunki Oulu 2026

Teatteri Neliapilan tulee olla kaikin mahdollisin tavoin esillä koko vuoden ajan. Voisimme olla kaupungin eri kulttuuritapahtumissa esiintymässä. Vaikkapa tervaporvarina ja torimuijina. Ehkä KolmiApila voisi esittää pientä näytelmää puistoissa jne.

Vuoden 2026 pääesitys pitää olla hyvä, vetävä ja ajan-kohtainen näytelmä. Jos saisimme ammattinäyttelijän

mukaan esitykseen, saisimme varmasti ison yleisön kiinnostumaan teatteri Neliapilan toiminnasta ja esityksistä.

Yhteistyö

Yhteistyö Oulun kaupungin ja lähiseudun kuntien kanssa on tärkeää. Myös yhteistyö muiden koti- ja ulkomaisen harrastaja-teatterin kanssa voisi olla piristävää. Vastavierailuilla ja yhteisillä esityksillä saisimme mahdollisesti lisää näkemyksiä omaan toimintaankin. Ehkä nuorille voitaisiin perustaa oma ryhmä, jolloin saisimme uusia näyttelijöitä kesäteatteriesityksiin.

Teatteri Neliapilan pitää olla mukana joka kesä varteen-otettavana esiintyjänä Hupisaaren kesäteatterissa.

Eeva Koskela

Koulutus

Koulutuksen tukeminen ja siihen kannustaminen tulee olla jatkossakin mukana teatteri Neliapilan toiminnassa. Jäsenten osallistumista koulutuksiin pitää tukea rahallisesti ja myös koko ryhmälle voidaan järjestää koulutusta Oulussa paikan päällä esimerkiksi Suomen Harrastajateatteriliiton kautta. Voisimme myös aktiivisemmin osallistua valtakunnallisiin kilpailuihin hyvillä näytelmillämme. Tällöin saisimme näkyvyyttä koko valtakunnan tasolle.

Kaikkein tärkeintä teatteri Neliapilan tulevassa toiminnassa on kuitenkin hyvän yhteishengen säilyttäminen ja kaikkien mukaan ottaminen. Yhteiset kokoontumiset, harjoitukset, reissut ja pikkujoulut lisäävät yhteishenkeä ja luovat jopa elämän mittaisia ystävyys siteitä.

Teatteri Neliapilan tulee jatkossakin olla iso perhe, jossa jokainen saa antaa itsestään parhaat puolet mm. näyttelijänä, lavastajan, puvustajana tai roudarina. Jokaisen osallistuminen yhteisen toiminnan tekemiseen pitää olla yhtä tärkeää.

Jorma Okkonen ohjasi Typen varjossa

Ohjaajan tehtäviin lupautui Typen varjossa näytelmään neliapilan näyttelijä Jorma Okkonen. Hänellä on monipuolinen tanssi-, teatteri ja musiikkitausta, joita hyödyntämällä Typen varjossa näytelmässä saatiin Neliapilan porukasta taas uusia ulottuvuuksia irti. Ryhmä lähti innostuneesti tuotannon toteuttamisen kimppuun. Jorma kiinnittää ohjaamisessa huomiota erityisesti ilmaisutaitoon, mutta myös liikkumiseen ja äänen käyttöön. Jorma onkin ollut paljon vartijana vuonna 2022, koska hän häärii sekä Teatteri Neliapilan hallituksessa, rukkasporukassa, markkinoinnissa ja myynnissä, ohjaamisessa ja vielä lavallakin näyttelijänä ja laulajana. Jormalla on hyvät liikesuhteet moniin yrityksiin, joista on saatu monia tukijoita Neliapilan taloudelliseksi tueksi käsiohjelmamainosten myötä. Suuren suurien apurahoja tai muita tukia ei Teatteri Neliapila ole toiminnalleen saanut, joten tämä tuki on ollut usein kultaakin kalliimpaa.

Jopen ajatuksia taloudesta ja ohjaamisesta

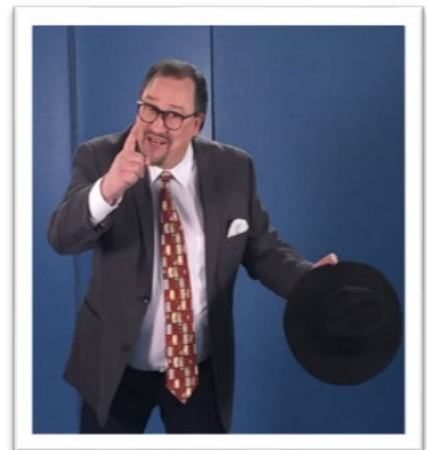
Kirjoittaja Jorma Okkonen

Teatteri Neliapilan taloutta tarkastellessa takautuvasti, huomaa, että talous on noudatellut samaa kaavaa vuodesta toiseen. Lipputulot ja jäsenmaksut kerryttävät kassaa tasaisesti ja vuodet ovat veljiä keskenään. Yritysten ja yhteisön tuki on ollut vähäistä alkuvuosina. Julkinen tuki on ollut euromääräisesti lähes sama jokaisena vuotena, jolloin sitä on saatu.

Teatteri Neliapilan esitykset ovat pääsääntöisesti kesällä ja esitysten lukumäärä on noin 10–13. Lipputulojen turvin Neliapila kykenee harjoittamaan ja tuottamaan talven aikana seuraavan kesän esityksen. Viimevuosina yritykset ovat olleet kiittävällä tavalla tukemassa Neliapilan toimintaa ottamalla osaa käsiohjelman kustannuksiin ja ostamalla mainostilaa käsiohjelmasta. Käsiohjelman tuotolla olemme voineet hankkia tarpeista, sekä kustantaa harjoitustilavuokria. Neliapilalaisten aktiivisuus talkootyöhön ja yhdessä tekemiseen on voimaannuttavaa ja taloutta tukevaa.

Taloutta tarkastellessa Neliapilan ns. lihavien vuosien osuus on pieni, mutta ne ovat sattuneet oikeaan aikaan. Esimerkiksi kesä 2019 oli Neliapilalle taloudellisesti suotuisa, sillä kesinä 2020, sekä 2021

emme voineet esiintyä laisinkaan johtuen koronasta. Korona koetteli kovasti kulttuurialaa ja vain harvat selvisivät kuivin jaloin. Me selvisimme. Julkinen tuki ja yritysten myönteinen suhtautuminen vaikeinakin aikoina mahdollistaa olemassaolomme. Tässä kohtaa on kuitenkin todettava, että suurin tukijamme olet sinä, katsojamme. Sinä, joka tulet yhä uudelleen katsomoon seuraamaan näytöstämme, jonka olemme sinulle valmistaneet. Ilman sinua ei ole meitä. Teatteri Neliapila ry haluaa jatkossakin olla tuottamassa kesäteatteria Oululaisille, sekä lähikuntien kulttuurinälkäisille.

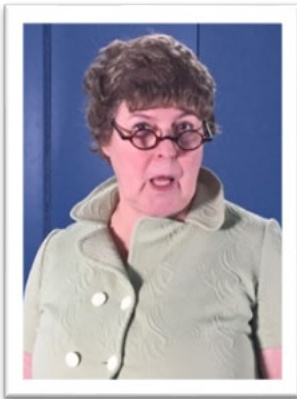


Teatteriryhmä Kolmiapila - Teatteria vanhainkoteihin

Kirjoittanut Ritva Heiskari

Oli Suomen itsenäisyyden 100-vuotis juhluvuosi 2017 ja Teatteri Neliapilan ohjelmistossa keksällä oli teatterimme itse kirjoittama näytelmä Sata tarinaa Oulusta - jokunen niistä.

Syyskokouksessa Oulunsuun Pirtillä kyseltiin uusia haasteita ja ajatuksia näytelmäelämäämme. Ehdotimme Inka Nenosen kanssa, että perustamme pienryhmän, joka esittäisi teatteria palvelu- ja vanhainkodeissa sekä muissa ikäihmisten tapaamisissa. Periaatteena oli esittää taidetta niille, jotka itse eivät pääse sitä kokemaan. Ryhmän nimeksi päätettiin Pikkuapilat ja joukkoomme valittiin myös Eeva Koskela.



Poimimme Sata tarinaa Oulusta – näytelmästä mukavia tarinoita, jotka kirjoitimme katsojillemme sopivammiksi ja hauskoiksi tarinoiksi. Näytelmän nimeksi tuli ”Pyykkärit”. Näytelmän kesto oli noin puoli tuntia. Esitimme esitystä useissa palvelu- ja vanhainkodeissa, jossa se otettiin riemulla vastaan. Pyykkärit -esitys kertoi pyykkilaiturilla tapahtuvasta juoruilusta ja kuulumisten kertomisista. Kaikki oululaiset silloiset merkittävät yrittäjät ja matkalaiset tuli juoruttua pyykinpesun yhteydessä.



Seuraavana vuonna kirjoitimme samoista kerätyistä tarinoista ”Ompeluseura” näytelmän. Ompeluseuroille kokoontui pieni joukko naisia ompeluksineen yhteen kahvittelun merkeissä. Eh-



käpä se perimmäinen syy oli päästä kotoa johonkin naisten tapahtumaan. Siellä myös jutusteltiin ja juoruttiin, mietittiin ruuan laittoa ja muotia. Seuraavaksi valmistimme laulunäytelmän ”Mummu lääkärissä”, jossa tuli kaikki tutut vanhat kansanlaulut ja koululaulut laulettua näyttelemisen myötä. Kerran menimme erääseen palvelukotiin esiintymään. Aasukkaat vaikuttivat hyvin pettyneiltä, kun tulimme lavalle. Näytelmä kyllä kelpasi heille hyvin, mutta he kertoivat, että olivat odottaneet lapsia näyttelemään. Silloin vaihdoimme ryhmän nimeksi **KolmiApila**.

Vuosi 2019 oli hieman vaisumpi esiintymiskeikoissa, kun Neliapilan kesäteatteriesitys Pöntinen ja bisnesenkelit vei voimat myös meiltä KolmiApilan porukalta.

Eeva Koskela intoutui näytelmän kirjoittamisesta ja sen tuloksena pääsimme viemään estradille esityksen nimeltä ”Ruotsin vieraat”. Ensimmäinen osa oli noin puolituntinen.

Ehdimme esiintyä useissa kohteissa ja lopuksi laulettiin vanhoja koululauluja yhteislauluna. Tällöin joukkoomme Inkan tilalle vaihtui Raija Tiikkaja-Suvanto.

Koronan iskiessä maailmaan alkuvuodesta 2020, KolmiApila joutui myös tauolle ja sinä aikana Eeva Koskela kirjoitti jatko-osan Ruotsin vieraisiin. Näin saimme lähes tunnin mittaisen esityksen, jota lähdimme viemään edellisten kohteiden lisäksi Ikäihmisten Olohuoneisiin Tuiraan, Keskustaan ja Kaakkuriin. Jatkoimme matkaa maakuntiin ja kävimme Lapin Läänissä esiintymässä Sallassa ja Rovaniemen Sinetässä.

Vuosi 2021 olikin esiintymisrintamalla hiljaisempi edelleen koronan vuoksi, mutta lähes kymmenessä kohteessa kävimme, minkä lisäksi pidimme Kulttuuritalo Valveella 12.12. kaksi esitystä, joihin myytiin liput Valveen kautta sekä mainostimme Facebookissa ja eri ilmoitustauluilla. Kiva kokemus sekin.

Vuosi 2022 alamme toipumaan koronasta ja täytämme taas esiintymiskalenteria kivasti.



Loppusanat

Vanha suomalainen sananlasku sanoo: ”Joka ei vanhaa tunne, se ei uuttakaan ymmärrä”. Teatteri Neliapila on toiminut ja tuottanut kesäteatteria 32 vuotta. Maailma ja Suomi oli toisenlainen 32 vuotta sitten. Suomea kohtasi syvä taloudellinen lama 90-luvun alussa. 80-luvulla yritykset ottivat halpaa ulkomaista runsain mitoin. Suuri määrä yrityksiä teki konkurssin, lainat jäivät takaajien vastuulle.

Sekä konkurssin tehneet yritykset ja niiden lainojen takaajat jäivät velkavankeuteen. Samanaikaisesti seurannut suuri työttömyys aiheutti monille suomalaisille epätoivoa ja masennusta. Koko 90-luvun ilmapiiri oli selkiytymätön, ihmiset olivat neuvottomia ja hukassa.

Tässä ilmapiirissä aloitti Teatteri Neliapila toimintansa. Neliapilan toimintaan mukaan lähteneitten mieliala oli innostunut. Haluttiin tuottaa teatterin keinoin kansalaisille viihdettä, iloa, mikä näkyi myös Neliapilan ensimmäisessä näytelmässä Teuvo Pakkalan Tukkihoessa. Teatterin liikkeellelähtö onnistui hyvin. Näyttelijöiksi tuli kokeneita nuorisoseuralaisia Oulun Ympäristöstä, joista monet olivat ammatiltaan opettajia. Näyttelijöiden musikalisuus ja kansantanssin taidot olivat teatterin vahvuutta.

Erityisesti on syytä korostaa näyttelijöiden yhteisöllisyyttä, koko Neliapilan toiminnan sivun.

Kokeneet, ja toiminnassaan onnistuneet ohjaajat ovat pystyneet kuorimaan aloittelijastakin innostuneen ja osaavan näyttelijän. Näytelmien valinnassa Neliapila on onnistunut. Historialliset, tai ajan-kohtaan sopivat huvinäytelmät ovat kiinnostaneet katsojia. Monelle katsojalle näytelmä herätti muistoja omasta elämästä.

Kesäteattereiden talous on kiinni katsojien määrästä, yleisöstä. Teatteri Neliapila ei ole saanut satoja julkista taloudellista avustusta. Tulot on pitänyt kattaa lipputuloista, mainoksista ja näyttelijöiden talkootyöstä. Teatteri Neliapila on kuitenkin saavuttanut arvostetun aseman oululaisessa ke-

säteatteri toiminnassa. Neliapilan asiantuntemus on hyväksytty Hupisaaren Teatterin kehittämisessä. Myös medialla on mielenkiintoa kuulla kulloinkin Neliapilan suunnitelmista ja tulevista teatteriesityksistä.

Nykyinen Teatteri Neliapilan tilanne on hyvä. Teatteri on uusiutunut, saanut toimintaan kehityskelpoisia lahjakkaita näyttelijöitä. Neliapilan hallinto on hoitanut yhteistyösuhteet ja saanut näyttelijöiden yhteisöllisyyden pidettyä korkealla. Kahden viimeisen näytelmän taloudellinen tulos on hyvä. Tulorahoituksella on voitu hankkia mm. langattomat äänentoistolaitteet, joka on ehdoton edellytys ulkoilmateatterissa.

Myös harrastajateatterin toiminnan onnistuminen perustuu onnistuneeseen näytelmän valintaan, motivoituun ohjaukseen, mutta erityisesti näyttelijöiden roolisuorituksiin.

Tällä polulla on hyvä jatkaa!

Erkki Suvanto Niina Susan Sassali

Suomen Harrastajateatteriliiton myöntämät tunnustusmerkit sekä muut ansiomerkit ja huomioitukset Neliapilan jäsenille

Suomen Harrastajateatteriliiton kultainen ansiomerkki, 10.11.2018:

Erkki Suvanto, Paavo Pyrrö, Raija Tiikkaja-Suvanto, Arja Kolu Korhonen, Niina Susan Vahtola, (nykyinen Sassali), Seppo Arhippainen ja Raimo Raipoaho

Neliapilan 15 v. juhlassa saivat Suomen harrastajateatteriliiton myöntämät kultaiset tunnustusmerkit Liisa Siira ja Simo Manninen. Hopeiset tunnustusmerkit Raakel ja Väinö Viitanen, Jussi Haanpää, Marjatta Mononen ja Erkki Suvanto.

Teatteri Neliapila maailmalla

Kirjoittanut Erkki Suvanto

Ulkosuomalaisten vieraana Australiassa

Teatteri Neliapilan keskeiseksi teatteripaikaksi tuli Turkansaaren Ulkomuseo Oulussa. Tukkipöytä näytelmää esitettiin vierailuna eri paikkakunnilla. Mielenkiintoinen tapahtuma sattui, kun näytelmää esitettiin Oulunsalon Varjakassa. Teatteria tuli seuraamaan linja-autollinen Australian suomalaisia. Esityksen päätyttyä Australian Suomiseuran puheenjohtaja esitti vahvan toiveen, että Neliapilan on tultava esittämään Tukkipöytä Australian Suomiseuran kesäjuhliin. Kutsu tuntui mahdottomalta, mutta erilaisten neuvottelujen jälkeen, matkan suunnittelu alkoi.

Matka tehtiin Australiaan v.1993 maaliskuulla ja se kesti runsaat kaksi viikkoa. Innostus ryhmällä oli kova. Isännät lupasivat järjestää esityspaikat sekä apua ruokailu ja majoitusasioissa. Matkavarjoja kerättiin teatteriesityksillä. Merkittävä tuki tuli Suomen Kulttuuri- ja Opetusministeriöltä. Teatteri Neliapila esiintyi Suomen edustajana Australian Suomalaisten juhlassa. Matkalaisten oma osuus oli runsaat puolet kustannuksista.

Näyttelijöiden henkilökohtaisten matkavarustusten lisäksi piti ottaa matkaan runsaasti näytelmään kuuluvia lavasteita ja varusteita. Näytelmän yksi roolihahmo on Tolari, joka kosiskeli kahvinkeitäjä-Maijaa. Näissä kohtauksissa näyttävänä esineenä oli iso pärekoppa, joka

toimi Maijan kahvitavaroiden varastona. Tähän pärekoppaan laitettiin tukkilaisten nahka-saappaat ja vaatteet sekä irralliset näytelmän tavarat. Matkalla Tokion lentokentän tullissa oli tulkilla selittämistä, mitä nämä tavarat ovat ja mitä varten ne ovat matkassa.

Suomiseura järjesti hienon ja mieliinpainuvan ohjelman Australiassa

Matkareitti tapahtui junalla Oulusta Helsinkiin. Lento; Helsinki-Tokio- Sydney-Melbourne. Melbournen lentokentällä oli vastassa Matkailuyrittäjä Tuovinen, kotoisin Kajaanista. Tuovinen järjesti matkatoimistona koko Australian matkan tapahtumat. Käytettävissä oli kaikilla mukavuuksilla oleva linja-auto. Hotellit olivat myös hyvätasoisia. Matkaohjelma pitkällä linja-automatkoilla sujui hienosti. Matkan levähdyspaikat, ruokailut ja eri karjatiiloilla tapahtuneet vierailut muodostuivat elämykseksi loistavien pihviaterioiden ja huippuviinien kera.

Matkareitti Australiassa

Melbournessa oli ensimmäinen esiintyminen. Suomalaisessa pöydässä pystyttiin luomaan uskottava lavastus Tukkipöydä -näytelmään. Ensimmäinen vuorokausi meni leväessä ja näytelmän harjoituksessa. Heti ensimmäiseen esitykseen tuli yli 300 Australian suomalaista.

Suomalaisessa teatteritapahtuma alkoi isäntien, eli Suomi-seuran tervehdyksellä, jonka jälkeen oli teatteriesitys. Väliajalla koko teatteriyleisö nautti väliaikakahvit tykkäryhteyksineen. Suomalaisina huomioimme, että kahvileipänä oli aitoja karjanpiirakoita ja maistuvia voikakkeja.

Kun esitys päättyi, Suomiseura oli järjestänyt noutopöydästä illallisen hyvine viineineen. Pari tuntia seurustelua, jossa puolin ja toisin löydettiin tuttuja ja sukulaisia. Lopuksi laulettiin yhteisesti suomalaisia kansanlauluja Jussi Haanpään säestyksellä. Laulujen valinnassa oli yksi mielenkiintoinen piirre. Suomi-seuran puheenjohtaja sanoi: ”Me emme ole täällä laulaneet Kotimaani ompi Suomi”. Kyllä tämä laulu myöhemmissä paikoissa laulettiin hyvällä menestyksellä.

Ensimmäinen esitys Australiassa oli takana. Siirryimme Hotelille. Uni maistui.

Seuraavana aamuna herätettiin virkeänä. Oli nautittu hyvä aamiainen, oltiin valmiit lähtöön. Seuraava esiintymispaikka oli Canberra, joka on Australian pääkaupunki. Melbourne on maan hallintokaupunki.

Canberraan tultaessa nautimme aluksi tulo-kahvit sekä australialaisia leivonnaisia viehättävässä kahvilaravintolassa. Kiertokävelu Canberrassa vietettiin hyvän suomalaisoppaan opastuksella. Tämän jälkeen suunnistimme parlamenttitaloon, jossa vierailu oli ikimuistoinen.

Parlamenttitalo sijaitsi korkealla mäellä. Kapuaaminen perille saakka aiheutti monelle hengästyneisyyttä. Sijoituimme Auditoria -saliin, jossa esiteltiin parlamenttitalo sekä Australian hallintoa.

Esittelyjen jälkeen nousimme hissiin mennäksemme tutustumaan näköaloihin kaupungin yli. Hississä nousi kattokerrokseen, mutta hissin ovi ei auennutkaan. Opas paineli hissin nappeja. Hissi liikkui ylös ja alas, mutta minkään kerroksen kohdalla hissin ovi ei auennut. Tavasimme hissin ohjetaulusta, henkilömäärä enintään 35 henkilöä. Meitä oli yhteensä oppaiden kanssa 33 henkilöä.

Hississä vietetty 15 minuuttia oli jokaiselle elämän pisimmät minuutit. Hissi oli täynnä. Seisoimme kylkikyljessä. Vaikka hissiin tuli happea, ilma alkoi loppua. Oli aivan hiljaista. Kuulua ei puhunut mitään. Kätet hikosivat. Kuului huohotusta, mikä kertoi tilanteen olevan jo kriittinen. Yhtäkkiä hissi lähti alaspäin, laskeudimme pohjakerrokseen. Hissin ovi avautui, ensiapu oli saapunut paikalle. Purkauduimme hissistä ulos. Osa vanhemmista mukanaolevista kaatui lattialle. Ensivun sairaanhoitaja otti tilanteen hallintaan ja tilanne normalisoitui nopeasti. Muutamilla pojista oli mukana taskumatit, hyvä konjakkiryppy sai värin nopeasti poskille.

Siirryimme Canberran Suomi-talolle, missä meitä odotti Suomi-seuran isännät ja maistuva lounas. Lounaan jälkeen majoituimme Hoteliin. Palasimme Suomi-talolle. Lavasteiden rakentelu ja illalla Tukkipöytä -näytelmä. Yleisöä yli 300 henkilöä.

Näytelmän jälkeen tapahtunut illanvietto oli aina antoisa. Illanviettoon kuului aina illallinen,

johon isännät olivat loihdineet myös australialaisia ruokia. Canberran illanvietossa Australian suomalaiset esittivät myös omaa ohjelmaa. Mukavaa oli!

Seuraavana aamuna aamiaisen jälkeen tavarat ja porukka autoon. Opas Tuovinen ja Liisa Siira pitivät koko matkan ajan tiukasti kiinni matkaohjelmasta ja aikataulusta. Linja-autoon varattiin aina aamuisin torilta tuoreita australialaisia hedelmiä ja hyviä leivonnaisia. Seuraava kaupunki olisi illalla Sydney, jossa olisimme kolme päivää. Tukkijoella -näytelmän lisäksi kävisimme ohjelmavierailulla Australian suomalaisten vanhainkodissa sekä järjestäisimme yhtenä iltana vanhanajan ilmat, sekä päälle humppatanssit.

Ensimmäisenä iltana meillä oli Suomitalolla Tukkijoella, joka alkoi mennä nyt hyvin rutiinilla ja näytelmä herättikin vahvoja tunteita Australian suomalaisissa. Näytelmän väliajalla kahvitilaisuudessa, monet ihastelivat tukkilaisten nahkasaappaita ja naisten talonpoikaisia asuja.

Teuvo Pakkalan Tukkijoella on hyvin vahvasti musiikki- ja kansantanssinäytelmä. Lauluvoimaa oli runsaasti Teatteri Neliapilan Tukkijokiryhmässä. Aivan loistavia laulajia olivat mm. Marita Suorsa ja Jyrki Anttila. Molemmat toimivat Kempeleessä peruskoulun opettajina. Jyrki opiskeli Oulun Musiikkiopistossa laulua. Matkan jälkeen Jyrki Anttila hyvin nopeasti hakeutui laulajaksi Suomen oopperaan. Marita ja Jyrki olivat Tukkijokinäytelmän hellupari. Marita Pietolan ottotyttö Annina ja Jyrki tukkilaisten etumies, toinen pomo. Teuvo Pakkalan sanoittamat, ja Oskar Merikannon säveltämät serenadit tekivät näytelmästä romanttisen ja kansaan menevän esityksen.

Muita hellupareja olivat tukkilaisten päällikkö Turkka (Elias Ihme) sekä Pietolan tytär Katri (Irmeli Klaavu). Tämä hellupari oli myös amatiltaan opettajia. Yleisöön menevä hellupari oli myös tukkilaisten kahvinkeittäjä Maija, (Marjatta Mononen) sekä katekismusta opiskeleva tukkijulli Tolari (Erkki Suvanto).

Kirjailija oli Tukkijoki-näytelmään onnistuneesti voinut tuoda kieron saarnamiehen, Rättärin (Paavo Jarva). Uskovainen naisporukka kilpaili näytelmässä Rättärin suosiosta.

Tukkijoella kuvasi hyvin suomalaisten ihmisten luonnetta. Riuskaa ja rehellistä elämänmenoa, jossa vääryys saa aina palkkansa. Näytelmän keskeinen esityspaikka Pietolan talo ja sen rehti, vähän aikaansaamaton isäntä (Simo Manninen), joka hyväksyi lopuksi tukkilaiset ja vävykseen tukkilaispäällikön (Elias Ihme).

Australian suomalaisille näytelmä oli niin kuin olisi palannut kotisuomeen, siihen työhön, mistä lähdettiin maailmalle leivän hakuun.

Ohjelmallinen vierailu vanhainkodissa

Toisena päivänä Sydneyssä meillä oli vierailu Australian suomalaisten vanhainkodissa. Vierailun isännät halusivat järjestää tämän vierailun. Isännät korostivat, että vanhainkodinasukkaat eivät pääse iltaisin katsomaan esitystämme muualle.

Liisa Siira ja Marjatta Mononen suunnittelivat ohjelman.

Ohjelma oli pääpiirteissään seuraava:

- Yhteislaulua, johti Liisa Ihme
- Terveisiä Suomesta! Neliapilan puheenjohtaja Simo Manninen
- Lausuntaa, Liisa Siira
- Rakkauslauluja Tukkijoelta Marita Suorsa ja Jyrki Anttila
- Suomalaista kansanmusiikkia harmonikalla, Jussi Haanpää
- Yhteislaulua "Täällä Pohjan Tähden alla"
- Päätössanat Marjatta Mononen
- Lopuksi vanhainkoti tarjosi kahvit, jotka nautittiin yhdessä asukkaiden kanssa.
- Iltapäivällä oli kaupungin kiertoajelu ja omaa ohjelmaa.

Vanhan ajan ilmat

Kolmannen päivän iltana Sydneyssä Suomitalolla oli vanhan ajan ilmat.

Ohjelma koostui yhteislauluista, huumoripitoisista sketseistä. Lopuksi oli humppatanssit, muusikkona Jussi Haanpää. Tanssiaikana huomattiin, että jotkut meistä olivat ennestään tuttuja pitkästä maantieteellisestä välimatkasta huolimatta.

Australiaan muutti suomalaisia siirtolaisia jo 1800 luvun puolella. Mutta runsaasti 20-ja 30

luvulla. Viimeinen merkittävä siirtolaisaalto tapahtui 60-luvun alussa, kun Suomessa oli lamakausi. Minullakin oli tuttuja tanssikavereita 60 luvulta Kärsämäeltä.

Vierailu suomalaisten kotona

Sydneyssä oli mielenkiintoinen vierailu erään perheen kotona. Erittäin mielenkiintoinen tapahtuma oli kertomus, kun Australian tyypillinen pensaspalo meni talon yli. Isäntä kertoi: ”Syttyneestä ja lähestyvästä pensaspalosta tiedotettiin radiossa ja televisiossa. Tiedotteissa kehoitettiin sulkemaan ovet ja ikkunat ja jos mahdollista, laittamaan luukut lasien päälle. Palo eteni tuulen mukaan. Kunnes tiedotteissa ilmoitettiin, että palo ylittää ko. alueen 15min. sisällä. Me olimme valmistautuneet ennakoon sulkemalla ikkunat lautaluukuilla. Laittamalla auton talliin j.n.e. Pihalle jäi Asuntoauto. Tulimeri meni yhdellä humauksella talon ohi. Tulipalon mentyä ohi, menimme ulos tarkistamaan tilanteen. Talon lasikuituiset räystäskourut olivat vääntyneet kuumuudesta. Asuntoauton ikkuna oli rikki. Muuta vahinkoa ei ollut syntynyt.

Australiassa metsän kasvillisuus on mm. paloherkkää Eucalyptus-pensaikkoa. Isännät kertoivat, että tällainen maastopalo tapahtuu Australiassa vuosittain. Palon jälkeen hyvin nopeasti luonto toipuu uudelleen kasvuun.

Vierailun aikana keskustelu aaltoili puolin ja toisin erittäin vilkkaana. Eräs pariskunta oli kotoisin Simon Ylikärpistä. Isännät kertoivat, että Australian maahantuloviranomaiset olivat asettaneet tiukkoja ehtoja maahantulolle. Australian viranomaiset halusivat siirtolaisia mm. rakennusosalta, insinöörejä, rakennusmestareita ym. rakennusalan ammattihenkilöitä.

Ylikärpän isäntä:” Olin Suomessa pienviljelijä/metsuri. Laitoin maahantuloselvitykseen ammatiksi kirvesmies, joita hommia olin myös Suomessa tehnyt. Kirvesmiesammattia pidettiin hyvänä. Pääsin heti töihin rakennusliikkeen. Myöhemmin perustin itselle pienimuotoisen rakennusliikkeen. Töitä on ollut, leipää on piisannut.”

Viimeinen esityksemme oli Brisbanen Suomipäivillä. Suomitalo on nimeltään Finnish Hall, seuran puheenjohtaja oli Virpi Pahkasalo ja sihteeri Minna Rihu.

Suomiseura on järjestänyt aktiivisesti monenlaista toimintaa lähiympäristön suomalaisyhteisölle. Ohjelmallisten iltamien lisäksi on järjestetty esimerkiksi illallistanssiaisia. Suomesta on vieraillut lukuisia huippuesiintyjä ja esiintyjäryhmiä. Seuran jäsenet tuottivat harrastajateratteria, harrastivat kansantanssia sekä pesäpalloa, lentopalloa että pöytätennistä.

Reilun 2 viikon Australian matka oli Brisbanen jälkeen takana ja paluu kotiin tapahtui Brisbaneesta Singaporen ja Helsingin kautta Ouluun.

Matkan antia purettiin Oulussa hienossa tilaisuudessa, jossa katsottiin porukan ottamia valokuvia ja muisteltiin hienoa matkaa.

Ruotsin reissu

Ruotsin suomalaisille esitettiin näytelmä Tervaporvarin Piiput Göteborgissa ja Linköpingissä ja tämä matka kesti 5 vrk. Oulussa pakattiin linja-autoon lavasteet ja näyttelijät. Laivareitti oli Turku-Tukholma-Turku. Göteborgissa asui runsaasti ruotsinsuomalaisia, koska sinne on muutettu niin ikään työ perässä. Kaupungissa on mm. Volvon autotehdas, jossa suomalaisia oli paljon töissä.

Petroskoi

Suomalais-Ugrilaisten kansojen kulttuuritapahtumassa Petroskoissa, jossa esitettiin Tukkijoella -näytelmä. Teatteri Neliapilan esitys oli Suomen Valtion esitys kulttuuripäivillä. Matka tehtiin linja-autolla reittiä: Kostamus-Petroskoi-Joensuu-Oulu.

Maantiet olivat Vienan karjalassa kesä-heinäkuun vaihteessa todella kelirikkoiset. Työvälineet lapiot, kirveet, rautakanki ja tukeva köysi oli tarpeen.

Petroskoi sijaitsee Vienan Karjalassa, Äänisjärven rannalla. Kaupunki on Karjalan Tasavallan pääkaupunki. Jatkosodan suomalaismiehityksen aikana 1941–1944 kaupungin nimi oli Äänislinna. Nykyisin asukkaita Petroskoissa on asukkaita 267102 (2012). Kulttuuripäivien ai-

kana heimokansoja oli paikalla suomalaisten lisäksi: Karjalaiset (Vienan Karjala) Marit, Komit ja Virolaiset.

Piipahdus Virossa ja Unkarin Siofokissa.

Nämä olivat lähinnä tutustumis- ja turistimatkoja. Siofok on Oulun ystävyyskaupunki. Veimme Oulun kaupungin terveiset ja nautimme isäntie tarjoamasta vieraanvaraisuudesta.

Amerikan suomalaisten vieraana Floridassa

Näytelmä oli Heikki Luoman kirjoittama Runnari. Joka kuvasi suomalaisten kullankaivajien elämää Amerikassa ja myöhemmin Suomessa. Erkki Suvanto:” En ollut tuolla matkalla mukana, joten siltä osin muistelu on toisten varassa.”

Tietoa näytelmien taustoista

2007 Talkootanssit

Vuonna 2007 kirjailija Erkki Kivijärven syntymästä tuli 125 vuotta. Se oli Suomen itsenäisyyden 90. juhluvuosi ja samalla Teatteri Neliapilan 15-vuotisjuhluvuosi.

Talkootanssit näytelmän kirjoittaja Erkki Kivijärvi syntyi 24.9.1882 Oulussa ja kuoli 20.1.1942 Helsingissä. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Oulun Lyseosta v.1901, FK v. 1904. Elämäntyönsä, yli 30 vuotta, hän teki lehtimiehenä kirjoittaen seuraavilla nimimerkeillä Bagheera, Leikari, E.K.-vi.

Näytelmän musiikki on Ilmari Hannikaisen vähemmän tunnettua kansanlaulutyyppistä musiikkia. Tunnetuimpia lauluja ovat Pentin serenadi ”Talot rantojen töyrähillä” ja ”Oli juhla ja juhannusilta”; nämä ja parikymmentä muuta kaunista laulua ja piiritanssia sisältyy tähän Aino Acktéle omistettuun laulunäytelmään.

Ensiesitys on ollut oopperajuhlanäytännössä Savonlinnassa v.1930.

2008 Kahdet tanssiaiset

Kahdet Tanssiaiset (Aihe Suomen sodan ajalta Sara Wacklinin kirjoituksiin) Kirj.Topias, Ohjaus Liisa Siira, tanssit Maija Liisa Kemi. Tähän näytelmään musiikin teki vienankarjalainen, Oulussa asuva Andro Lehmus. Andro toi näytelmään slaavilaisen otteen ja tunnelman. Kahdet tanssiaiset –näytelmä perustuu Sara Wacklinin kirjoituksiin Sata muistelmaa Pohjanmaalta.

Näytelmä kuvaa tunteja, joita Oulussa oli jätettävässä jäähyväisiä ruotsalaisille ja otettaessa vastaan venäläisiä sotilaita.

2010 Vieraas maailmas

Talvisodan päättymisestä on kulunut 70 v. Rauha, jota myöhemmin alettiin nimittää välirauhan ajaksi, solmittiin 13.3.1940 klo 11.00. Talvisodasta ei tullut Suomussalmen Raatteesta rajan yli tulleelle Puna-armeijalle paraatimarssia Pohjanlahdelle. Lukumäärältään ja tulivoimaltaan ylivoimainen hyökkääjä ei ollut varustautunut kylmään talveen ja ennalta-arvaamattoman kovaan vastarintaan. Puna-armeija lyötiin ja pakotettiin perääntymään rajan taakse.

Ensi-ilta oli Pohjankartanon juhlasalissa
9.11.2008

Suomen sodassa 1808–1809 solmittiin syksyllä 19.11.1808 Olkijoella aseleposopimus. Sen mukaan saivat venäläiset miehittää mm. Oulun kaupungin, joista ruotsalaisten joukkojen oli välittömästi poistuttava.

Kaupunki oli täynnä haavoittuneita ja sairaita, pohjoiseen peräytyviä sotilasosastoja, pakolaisia, huhuja ja levottomuutta. Sopimus edellytti siviiliväestön pysymistä paikoillaan, mutta tuskin kukaan kykeni alistumaan rauhallisin mielin miehittäjän tuloon. Ennakkoluulot häiritsivät asennoitumista, vaikka tiedettiin miehittäjän saaneen määräyksen suhtautua ystävällisesti asukkaisiin.

Tarvittiin miehiä, jotka ottivat vastuun sopimuksen noudattamisesta. Heitä löytyi, mutta naisilla oli vaikuttava osuutensa kaupungin asukkaiden ja miehittäjien välisen epäluulon hälventämisessä.

Naisilla on ehkä kyky miehiä nopeammin huomata ajan muuttumisen ja rohkeutta hyödyntää nopeasti tilanteita. Siinä missä miehet epäroivina vielä miettivät ruoka-aittojen avaamista kaupantekoon, naiset olivat jo tanssimalla auranneet tien uuteen aikaan. Tällainen naisten rohkeus oli uutta ja ennenkuulumatonta. Miehet vaistosivat, että paluuta entiseen ei tässäkään suhteessa ole.

Teoksessa Sata muistelmaa Pohjanmaalta, Sara Wacklin kuvailee noita aikoja ja mm. ruotsalaisten upseerien jäähyväistanssiaisia ja venäläisten ensimmäisiä tanssiaisia, joihin kutsuttiin kaikkien kummastukseksi vain rouvia ja heidän tyttäriään. Miksi - vastauksen löytäminen on tämän näytelmän aiheena. Näytelmän tapahtumapaikka on kauppaneuvos Mellinin koti ja yksi näytös tapahtuu Raatihuoneen salissa.

Näin Kainuussa, mutta rauhanehdot olivat lopulta ankarat Suomelle. Neuvostoliitolle oli luovutettava suurin osa Viipurin lääniä, Suomenlahden saaret ja annettava neuvostojoukkojen tukikohdaksi Hankoniemi.

Suomeen alkoi kansainvaellus luovutettaviksi määrättyiltä alueilta. Kannaksen asukkaat eivät halunneet jäädä uuden rajan takaisille asuinsijoilleen. Suomeen lähtijöitä oli 420 000.

Suomessa säädettiin ns. pika-asutuslaki, joka takasi jokaiselle evakolle asuinsijan. Laki vahvistettiin 28.6.1940. Pakolaisleirejä Suomessa ei koskaan ollut. Syksyllä 1940 alettiin muodostaa maatiloja siirtoväelle, kuten karjalaisia kaunistellen kutsuttiin. Asuttamisratkaisut syntyivät hämmästyttävän nopeasti. Etenkin ajatellen, miten esimerkiksi palestiinalaisia asuu yhä pakolaisleireissä 60 vuotta karkotuksensa (pakonsa) jälkeen.

Vieraas maailmas -näytelmä kuvaa karjalaisen evakkoperheen elämää ” oikeiden ihmisten ” talossa Pohjois-Pohjanmaalla, Oulussa, kesällä 1940. Se on kertomus karjalaisesta elämänsästä, joka surunkin hetkellä on täynnä elämän parempia puolia. Sodan tapahtumiin liittyvä järkytys, epätietoisuus ja syyllisyys kietoutuvat ihmissuhteisiin. Yhteiselo vaikeuttaa sosiaalinen eriarvoisuus, elintilan ahtaus ja kulttuuristen erojen aiheuttamat väärinymmärrykset ja ennakoasenteet. Ihmisarvo ja minuuden säilyttäminen joutuvat koetukselle puolin ja toisin. Asenteet törmäävät toisiinsa jo yleisemmällä yhteiskunnallisella tasolla virkavallan joutuessa puuttumaan ihmisten yhteenottoihin. Poliittinen ja muu voimankäyttö sekä lainkoura nähtiin silloinkin monilla tavoilla ratkaisun avaimena.

Välirauhan merkkivuoden kunniaksi Teatteri Neliapila valmisti esitettäväksi kirjailija - käsikirjoittaja Heikki Luoman kirjoittaman näytelmän Vieraas maailmas. Näytelmää Teatteri Neliapila esitti ensimmäisen kerran jo vuonna 1997. Kirjailija-käsikirjoittaja Heikki Luoma tuntee karjalaisen luonteen ja näytelmä pohjautuukin osittain Luoman omaan elämään. Hän kertoo näytelmän taustasta näin: ”Äitini oli siirtokarjalainen, evakko, kotoisin

Kannakselta. Asioista puhuttiin paljon. Ikävä ja tunteet olivat voimakkaasti pinnassa. Näytelmä tuo esiin karjalaista luonnetta. Saman kohtauksen aikana itku saattaa vaihtua nauruksi, ja sitä kantaväestö ei tunnu ymmärtävän ollenkaan. Näytelmän evakkojen kieli on äitini kieltä. Menetty kotiseutu on äitini Karjala sellaisena unenomaisena, sadunhoitoisena onnenmaana, jollaisena hän sen minulle kuvasi. Se ”vieras maailma”, johon evakot on sijoitettu, on kuin mikä tahansa henkiseltä ilmapiihiltään sisäänlämpiävä paikkakunta, jonka elämänmenoa häiritsemään ilmaantuu outoa murretta puhuvia, outoja tapoja noudattavia ihmisiä.”

Liisa Ihme:

Näytelmän Antti tuntee, että häneltä on maatilan lisäksi viety uskottavuus, myös ihmisarvo. Syvä inhimillisyys ja elämäkokemus tulee esiin vaimon, Ainan, tukemisessa. Aina on sulkenut todellisuuden ulkopuolelleen, ja elää unien ja itsensä luomaa maailmaa. Aina purkaa omaa tuskaansa ja suruaan miniäänsä, jonka hän perinteen mukaisesti kokee oman valtansa alle kuuluvaksi.

Annamarilta, Antin ja Ainan tyttäreltä, on viety koko lapsuuden ja nuoruuden turvallinen maailma.

Evakkoperheen miniä, Sirkka elää anoppinsa ja evakkotalon emännän mielialavaihteluiden ristiin. Hän on surrut yksin, ettei lisäisi appivanhempien taakkaa.

Evakkotalon sodasta palaava, haavoittunut ja sotavankina ollut poika saa Antista luotettavan tukijan. Silloinkin, kun oma äiti ei jaksa rakkaudella ymmärtää pojan ongelmia.

Sijoitustalon emäntä on joutunut kovettamaan itsensä ja ottamaan leskeksi jäätyään isännän roolin, kun oma poika on menettänyt sodassa terveytensä ja elämänhalunsa.

Kirjailija Heikki Luoman Vieraas maailmas -näytelmä avaa käytännönläheisen ja inhimillisen näkökulman kysymykseen, miten päästään vihanpidosta yhteisymmärrykseen, yhteistyöhön ja suvaitsevaisuuteen. Näytelmä tarjoaa pohdittavaksi ja toteutettavaksi hyvin toimivan vastauksen.